

برای بعد از پیشنهاد هفت ماده چون اگر به یکسال رأی داده نشد موضوع پیشنهاد حضرت والا هم اصلاحیه می رود بنابراین خوب است بعد از تعیین تکلیف پیشنهاد هفت ماده در پیشنهاد ایشان مذاکره بشود

رئیس - چون خود ایشان اظهار رأی نمی کنند که حالا رأی گرفته شود یا بعد باین جهت بقابل توجه بودن این پیشنهاد رأی می گیریم آقایانیکه این پیشنهاد را قابل توجه می دانند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد

پیشنهاد هفت ماده مطرح است

ماده اول قرائت میشود

(آقای منتصر الملک بشرح ذیل

قرائت نمودند)

ماده اول - کلیه شهریه ها هم از اینکه مستمری بوده و بصورت شهریه درآمده یا اینکه از اصل مالیات برقرار شده است با استثناء اقلامی که در کسب و کار بوده حذف شده تا مبلغ پنجاه تومان بدون کسر پرداخته شود

رئیس - آقای دست فیض

(اجازه)

حاج سید محمد باقر دست غیب - البته آقایانیکه این موادر پیشنهاد کرده اند بیشتر نظرشان این بود که یک صرفه برای دولت پیدا کنند و از پیشنهاد معلوم میشود کسر کردن از حقوق تا پنجاه تومان صرفه نیست و کسر کردن چهار نفران بعد صرفه است در هر صورت این یک موضوع دیگری است ولی در اول این پیشنهاد ذکر شده که هر چه در ایام فترت نصوب شده لغو است البته همه میگویند لغو است مجلس میگوید لغو است ملت میگوید لغو است اما آیا خصوص شهریه دادن بفقرا لغو است یا اینکه هر چه در ایام فترت برخلاف قانون بوده لغو است بعد هاشم میرزا - هر چه در ایام فترت فسخ برخلاف قانون و لغو است

دست غیب - البته هر چه جزو اجرائیات

دوره فترت بوده همه اش لغو است و عرض میکنم نه تنها شهریه چند نفر ضعیف یا حقوق تقاعدی یا بفرموده آقای گروسی حقوقی که مقتضیات وقت اجازه میداده و دولت تصویب کرده لغو است بلکه همه کارهای ایام فترت لغو است و هر چه بقرار

شده خلاف قانون است ملغی است

(گفتند صحیح است)

صحیح است پس چرا چیزهاییکه در دوره فترت معمول شده است لغو نمیکنند و حرف نمی زنید از هر عدلی که دم دروازه پنجران می گیرند مجلس که تصویب نکرده مال ایام فترت است چرا آقایان نمایندگان

از وزیر مالیه سؤال نمیکنند که بضرع کجا است و چه مورد دارد ولی تصویب کرده است

بعضی از نمایندگان مکرر سؤال شده است

دست غیب دیگر بدتر پس چرا جواب ندادند عملیات ایام فترت پشت گوش مجلس لغو است اما داد و فریاد تجار بلند است و بازو کلا حرف نمی زنند اگر همه چیز ایام فترت لغو است اینهم جزو آنها هست پس چرا و کلا حرف نمی زنند

چرا نمی گویند نگیرید

اگر گفته اند چرا یک روز دو روز یکماه دوسه ماه یک سال است که میگویند و کسی هیچ نمی گوید و اگر می گویند پس چرا گرفته میشود

اگر کار ایام فترت لغو است و اما اشخاصی که این پیشنهاد را کرده اند البته برای این کرده اند که به بودجه مملکت یک کمکی و یک صرفه

آقا سید فاضل - ابتدا اینطور نیست فلسفه دیگری دارد

دست غیب - برای دولت تهیه بکنند و تومانی چهارقران یا پنجقران کسر کنند و بقیه اش را بدهند یا اینکه از پانصد تومان نباید اضافه داده شود و اینها تمام نظریات کمک و خدمت بدولت است

در صورتی که پیشنهاد بنده بیشتر بدولت و بودجه مملکت رعایت و خدمت می کرد و این پیشنهاد باز ضرر برای دولت دارد

برای اینکه بنده پیشنهاد کردم بفقرا بدهند و باغیای ندهند این فرق معامله است و شما می فرمائید پنجاه تومان را باغیایم بدهند و به فقرا بدهند و پانصد تومان را هم لابد فقرا نمی گیرند و مال اغنیاء است و خود این یک ضرر کلی است ولی بنده پیشنهاد کردم بفقرا بدهند و از اغنیاء قطع کنید چرا باید آن کسیکه معاش دارد و می تواند زحمت بکشد و مؤنه یکسال خود را هم دارد زیاده تر هم دارد حقوق بگیرد ولی آن بدبخت فقیر بی نوا

اصلاً چیزی عایدش نشود با آن بچه مدرسه که حقوقش شصت تومان است و با همین باید اهاش کند از او کسر کنند و به امیر کبیرها بدهند پس بنابراین عرض میکنم که این پیشنهاد بیشتر بر ضرر مملکت و بودجه است تا پیشنهاد بنده و بنده مجدداً مطابق پیشنهاد سابق خودم پیشنهاد می کنم - باغیای ندهند و فقرا بدهند

رئیس - خطاب بدست غیب سر کار

به بنده هم مجال ندادید که بگویم خارج از موضوع است آقای کازرونی مخالفید؟

آقای میرزا علی کازرونی - بلی

رئیس - آقای محقق الملام

محقق الملام - بنده هم مخالفم

رئیس - اگر ماده دو باره قرائت شود گمان می کنم بهتر باشد

(بعضی تصدیق نمودند)

(آقای منتصر الملک ماده مزبور را را مجدداً بمضمون سابق قرائت نمودند

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله موافقید؟

حاج شیخ اسدالله - بلی

رئیس - بفرمائید

حاج شیخ اسدالله - البته آقایان - تصدیق می فرمایند آن قسمتی که راجع به مستمری است که شهریه شده و همچنین شهریه ها اینکه اساساً تصویب شده تا پنجاه تومان اینها غالباً بلکه تماماً راجع به مردمان فقیر و مستحق و پریشان است که ما از نقطه نظر استحقاق و پریشانی آنها این طور پیشنهاد کردیم و آقایانیکه مخالف هستند خوب است در میان این صورتی که تا پنجاه تومان حقوق دارند معین بفرمائید کدامش باید داده نشود و یک صورتی بدهند که کدام یک باید حذف شود و پیشنهاد کنند که این اقلامی را که از کتابچه بیرون کشیدیم باید بکلی حذف شود ولی بکلی مخالفت کردن بعضی از آقایان که پنجاه تومان هم داده نشود و بطور کلی همه حذف بشود این مسئله را بنده بکلی بی مورد می دانم و باید با این پیشنهاد مساعدت کرد که اقلاً بعد از چند جلسه مذاکرات این مواد از مجلس بگذرد و بنده اصراری هم ندارم و بسته به نظر مجلس است

آقا سید فاضل - ما اصرار داریم

رئیس آقای کازرونی

(اجازه)

آقای میرزا علی کازرونی بنده منتظر بودم که بعد از چندین جلسه مذاکرات یک دلایل قاطعی و برائین صحیحی اینجا بر صحت تصدیق این شهریه ها ذکر بشود ولی متأسفانه نشد و همان مذاکرات اولی است که بطور کلی گفته می شود پنجاه تومان بیائین کسر نشود و از پنجاه تومان بیالا کسر بشود بدون این که یک دلایل و براینی اقامه بشود که چرا این مبلغ را بدهند و چرا بیشتر از آن را کسر کنند تا حالا که بنده دلایل قاطعی نشنیدم و این پیشنهاد هم خوب بود قبل از وقت طبع و نشر می شد که مادر اطرافش مطالعه می کردیم و تا بتوانیم از روی بصیرت صحبت کنیم ولی متأسفانه طبع و نشر نشده است در ابتدای این پیشنهاد نوشته شده است که آنچه در ایام فترت داده شده لغو است و بنده تا حالا نتوانستم این را حل کنم که آیا اگر ما نیت کنیم آنچه در دوره فترت داده شده لغو است و نباید داد آنوقت قصد کنیم بدهم صحیح است و بنده نمی دانم چه اثری بر این نیت متفرع است

نیت و قصد باید یکی باشد این همان

شهریه هائی است که در ایام فترت داده شد و حالا از کسب و کار راپرت داده شد که ما در اطرافش مذاکره کنیم حالا مانیت می کنیم که در زمان گذشته هر چه داده شده و هر کاری شده لغو است چون مجلس نبوده بسیار خوب پس دیگر استثناء ندارد بنده ساعت اولی که این پیشنهاد را خواندم یک حالت فرح و ابتهاجی برای من روی داد که الحمدلله همه یک عقیده شدیم و کارهای ادوار فترت را بکلی لغو کردیم بعد که در مواد وارد شدیم دیدیم عجب چه بنده شده است بینی و بین الله من نفهمیدم این چه صورتی دارد

(بکنفر از نمایندگان صحیح است)

آقا میرزا علی کازرونی - بلی خود من هم تصدیق دارم که نفهمیدم شما تصدیق می فرمائید کارهای ایام فترت لغو است پس دیگر این مواد بکلی بی اثر است و بعقیده بنده اصلاً تماش بی مورد است چه صد تومانی چه پنجاه تومانی چه پانصد تومانی چون این پولها برای فقرا داده نشده برای علماء

داده نشده برای اتیام داده نشده و فقط پول دولت در یک مورد باید خرج شود و آن وقتی است که یک فایده عمومی برای ملت داشته باشد مثلاً یک کسی در راه آزادی جان بازی کرده برای اینکه احساسات زنده بماند و یک کارهای بزرگی در راه آزادی بشود یک شهریه در حق او بقرار می کنند یا یک کسی که در جنگی پیش قدم بوده یا اردوی بزرگی را گرزانده است یا توپها گرفته یا لشکر هائی شکست داده آنوقت برای او یا فامیلش حقوق معین می کنند که معاش کنند ولی ما تقسیم می کنیم زحمت کشیدن را برای یک عده و راحت کردن را برای عده دیگر یک عده بدبخت و اسلحه بردوش می گیرند مملکت را حفظ کنند یا عده بیل در دست می گیرند برای این که زراعت و آب یاری بکنند آنوقت از آنها می گیرند و بیک عده می دهند که خوش گذرانی کنند بعداً نه خدا نه بیخبر نه قانون نه اخلاق نه مذهب هیچ یک تجویز نمی کند که این طور باشد و بنده کاملاً مخالفم

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا

(اجازه)

محمد هاشم میرزا - عرضی ندارم

رئیس - آقای آقا سید فاضل

(اجازه)

آقا سید فاضل - بنده گمان می کنم آقای کازرونی لایحه را که مطالعه فرموده اند چون این دوسه روزه مجلس تعطیل بوده و پیشنهاد هم طبع و توزیع نشده بوده باین جهت درست مطالعه نفرموده اند یا کم مطالعه فرموده اند و همان صحبت ها و فرمایشاتی که در سابق می فرمودند باز هم تکرار می کنند

آقا میرزا علی کازرونی - بهم چنین
 بهم چنین
 آقا سید فاضل - اساساً مفاد ماده
 اول این است که اشخاصی که شهریه دارند
 و اشخاصی که مستمري خود را شهریه کرده اند
 تا پنجاه تومان داده شود و اگر
 حالا آقا کازرونی اشخاص دیگری را
 سراغ دارند که در مملکت بیل میزنند و
 تفنگ هم در دست دارند مربوط بقضیه نیست
 اگر ایشان مستحق شان می دانند بدو
 پیشنهاد کنند آنوقت اول موافق من خواهم
 بود.

عجالتاً گفتگوی مادر اشخاصی است
 که شهریه دارند یا مستمري خود را شهریه
 کرده اند و منافاتی هم ندارد که جمع کثیری
 از این مدت مستحق باشند و بعد دولت بآنها
 مساعدتی بکند و شهریه در حق آنها برقرار
 کند هر وقت چنین پیشنهادی شد اول من
 موافق خواهم بود و پشت سر بنده آقا
 کازرونی. ولی این مسئله که آن مطرح
 است و بنظر ایشان چشم بندی بود بنده نفهمیدم
 مقصود ایشان چیست؟ این هفت ماده يك
 مقدمه دارد که يك جزء از آن مقدمه هم در
 لایحه آقا سلیمان میرزا بود که همه با
 آن موافقت کردیم و آن این است که کلیات
 دوره فترت لغو است و همانطور که کمسیون
 بودجه يك رایزنی داد ما هم بعد از آنکه
 داخل مذاکره شدیم از برای پیشرفت و عملی
 بودن کار این هفت ماده را پیشنهاد کردیم
 و هیچ چشم بندی هم ندارد و خوب است که
 آقا چشمان را باز کنند و ببینند که آنرا
 که دیروز مادر پیشنهاد شاهزاده سلیمان -
 میرزا دادیم با این مقدمه هیچ فرقی نمیکند
 و اما اساس ماده این کسانی که پنجاه تومان
 شهریه دارند یا مستمري خود را شهریه
 کرده اند تا این مبلغ بدون کسر داده شود
 و فلسفه خوبی هم هست و حالا آقا نمیخواهند
 بشنوند یا تأمل کنند نه بپذیرند زیرا عرض
 می کنم میزان قانون اکثریت و اقلیت است
 و مجال است يك قانون کلی شامل تمام جزئیات
 و افراد بشود تمام قوانین دنیا بنیانش بر
 اکثریت و اقلیت است و ما هم ملاحظه کردیم
 دیدیم اکثر این اشخاص که شهریه دارند
 یا مستمري خود را شهریه کرده اند و پنجاه
 تومان یا چهل تومان یا ده تومان دارند
 حقیقه اشخاص ناتوانی هستند یا قدمت خدمت
 دارند یا فقیرند یا هر دو غالباً صاحبان شهریه های
 تا پنجاه تومان بدون اغراق خیلی نادر و شاذ است
 که تمکن داشته باشد مگر پنج شش مورد
 مورد و بنده اساس تمکن را در این مملکت
 با اسم و لقب نمی دانم که وقتی که اسم و لقب
 کسی گفته میشود خیال کنند متمول و متمکن
 است.

خیر خوب است در اطراف حالات مردم
 قدری دقت بشود و بنده کاملاً دقت کرده ام
 و اشخاصی هستند که القاب دارند ولی
 به مراتب مستحق تر از سایرین هستند و
 نباید مطالب را ثابت کرد و بالاخره این

شهریه های پنجاه تومان به پائین اکثرشان
 فقیراند و آقا دست غیب هم اگر تصور
 می کنند اینوجه بفقرا داده نمیشود خیر این
 اشخاص غالباً فقیر هستند مگر یکی دو
 مورد که آن را هم مشکوک هستم ولی اساس
 مستمري و شهریه در زمان مشروطه و استبداد
 ابدأ فقر و غنا نبوده است ملاک برقراری
 شهریه و مستمري موازین دیگری داشته
 است و بر حسب مقتضیات مملکت بوده منتهی
 گاهی با فقیر تصادف می کرده گاهی یاغی
 و خیلی تعجب میکنم که آقا کازرونی از
 مجلس تشریف بردند

ولی تعجب ندارد وقایع شدند و رفتند
 و بالاخره این ماده با يك مطالعه و نظریات
 عمیق نوشته شده و قابل رد هم نیست و خواهش
 میکنم آقایان رأی بدهند و مسئله خاتمه
 پیدا کند

رئیس - آقای محقق العلماء
 مخالفید.

محقق العلماء - بلی
 رئیس - بفرمائید.

محقق العلماء - بنده عقیده ام مخالف
 است با تمام مستمريات و شهریه ها و عقیده دارم
 که باید تمام قطع بشود نه ات تدبیر جاوای
 می بینیم يك کلمه از ابتدای دوره چهارم
 تقیته نقل این مجلس شده است

فقراء - فقراء و نمی دانم کدام خانه
 را تا بحال برای فقراء ساختم و کدام
 کلاه را بر سر فقرا گذاشته ایم در این
 مدت می چپ میرویم فقراء راست میرویم فقراء
 ملاک در برقراری شهریه اگر صلاح مملکت و
 مملکت داری است و بقول آقای گروسی مقتضیات
 مملکت است فقر و غنا لازم ندارد و یکوقت
 صلاح دولت است که بفلان صاحب لقب و
 تمول ماهی دو بیست تومان بدهند ۵۰ تومان
 بدهند و بعضی اوقات هم صلاح در این است
 که بفلان فقیر ماهی صد تومان بدهد و اگر
 ملاک فقر و علم است بنده هیچ تصویب نمی
 کنم که اسم علماء اعلام را در جزو شهریه
 بگیریم ذکر کنیم برای اینکه اگر از خدمت
 خودشان استفتاه کنیم و بگوئیم آیا شما
 راضی هستید دولت مملکت را در جائی رهن
 بگذارد و از کفر پول بگیرد شما بدهد می
 گویند خیر پس علماء و روحانیون را از
 این رشته خارج می کنیم و میدانم خودشان
 هم نمیخواهند اما آمدیم سر فقراء فقراء
 دو دسته هستند یک دسته اشخاصی هستند نجیب
 فقیر و محترم که میگویند ما آبرو داریم
 خدا هم فرمود (بمسبهم الجاهل إقنیا
 من التمف) از هفت خودشان فقر خود را
 ظاهر نمیکند آنها می گویند در مملکت
 شما عدالت ۵ سال و شش سال دیگران برده
 اند ۵ شش سال هم بماند بدهند دست دیگر
 از فقراء از آنها می هستند که بی سانه و روت
 میروند کتیرا جمع میکنند و میگویند ای

آقایانی که می فریاد میزنند فقراء فقراء و
 سنك فقراء را به سینه میزنید از مانگیرید
 که بآن فقرا بدهند ما خودمان فقیر تر هستیم
 آنوقت چه جواب خواهید داد

پس معلوم میشود که ملاک فقیر و غنا
 نیست که بگویند فلانکس صاحب لقب است باید
 باو بدهند یا فلانکس صاحب لقب است باو
 بدهند اینطور گمان میکنم نیست و گویا
 ملاکش مملکت داری است و مملکت داری
 هم با این استقرضات که رشکن و با این
 حسرت دولت که می باید قرض کنیم و کمرب
 فلانجارا رهن بگذاریم مناسب ندارد بقول
 آقای سلیمان میرزا این ماهی سی هزار تومان
 را زود تصویب میکنند ولی ماهی بیست و
 دو هزار تومان برای معارف که به عقیده بنده
 از هر چیز الزم است و شش سال دیگر يك نتیجه
 کلی دارد ده روز بیست روز سرش حرف
 میزنند آخرش هم هیچ ۵۰ بنا بر این بنده
 با اساس این شهریه ها مخالفم و چون نمی
 دانم ملاک شهریه ها فقر است یا فنا است ؟
 شرم مملکت است خیر مملکت است؟ به چوجه
 نمی توانم خودم را برای اینکار حاضر کنم
 رئیس - آقایان مذاکرات را کافی
 میدانند

(جمعی گفتند کافی است)

رئیس - رأی می گیریم بماده اول
 بترتیبی که فرائض آقایانیکه ماده اول
 را تصویب می کنند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده دوم فرائض
 میشود

بشرح آتی فرائض شد
 ماده دوم - از ۵۰ تومان به بالا تومانی
 ۴ قران کسر میشود

رئیس - آقای سلیمان میرزا
 اجازه

سلیمان میرزا - بنده همانطوریکه
 قبلاً عرض کردم با وجود اینکه آقای آقا
 سید فاضل شاید بفرمائید مطالعه نکرده
 آقا سید فاضل - شما را عرض
 نکردم

سلیمان میرزا - ولی بنده چندین مرتبه
 مطالعه کردم و خیلی هم گوش دادم با
 همه اینها مخالف بودم که بدون استحقاق
 يك شاهی ب مردم بدهند ولی این مذاکره
 در ماده اول باید بشود که گذشت و معلوم
 نشد از روی چه مدرک و سندی حقوق
 خواهند گرفت و همانطور که آقایان مکرر
 در مکرر فرمودند تا ۵۰ تومان راجع
 بفقراء است در این ماده دیگر مسئله فقر
 از بین می رود و اینکه آقای محقق العلماء
 فرمودند در این مجلس نمی گویند فقراء و
 فقراء و از فقراء چه رعایتی سکرده ایم
 بنده عرض میکنم خوردن شدن این شهریه ها
 از تعمیمات بفقراء خیلی کم میگردد هر
 حال حالا که آن ماده گذشت و فقراء هم

بقول آقایان مشمول آن ماده بوده ولی از
 ۵۰ تومان بیلا تر یعنی از ۶۰۰ تومان
 بیلا در سال خوب است تومانی ۵ قران
 کسر شود چنانچه در مستمريات هم این کار
 معمول است و بنده اگر ۵ قران بشود
 موافقم و پیشنهاد کرده ام حالا هم اگر
 لازم است مجدد پیشنهاد میکنم
 رئیس - باید پیشنهاد کنید
 آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی
 مخالفند

حاج میرزا علی محمد بلی
 رئیس - آقای دست غیب چگونه؟

حاج سید محمد باقر دست غیب
 بنده هم مخالفم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب
 (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده عرض می
 کنم این مسئله که يك ماده بیست و پنج نفری
 که مر کب بودند از اعضاء هیئت متعده و غیره
 متعده امضاء کردند تمام این مواد در در تحت
 شود قرار دادند و با يك توافق نظری قبول
 کردند که این مواد شامل آن اسمی که
 کمسیون بودجه نوشته و اسباب همه و
 جلب افکار شده بود و مخصوصاً بنده خدمت
 آقای سلیمان میرزا و محقق العلماء و سایر
 مخالفین عرض می کنم که ما باید بقدر
 امکان توجه سیاست مداری داشته باشیم
 نه به چیزهای دیگر بنده می گویم ما در
 مملکت ایران هستیم و در طهران واقع شده
 ایم و بيك سوابقی آشنا شده ایم که باید
 در موقع وضع قانون آنها را در نظر بگیریم
 تا کم کم قانون را به جرای طبیعی خودش
 بیندازیم و قوانین را با ملاحظه حاجات مردم
 وضع کنیم نه اینکه بکند فمه بگوئیم فقراء -
 ضعفاء - اعیان - اشراف و بيك قانونی
 را وضع کنیم که از درب بهارستان بیرون
 نرود - قانون باید مناسب با حال ملت و مملکت
 باشد.

ما باید ملاحظه حال مردم را بکنیم
 يك ماده ایرانی که سید دارد - ملا دارد -
 خان دارد - حضرت والا دارد - از هر قبیل
 طبقاتی دارد و بيك سوابقی برای آنها بوده
 که بيك چیزی می گیرند ما نمی توانیم بکند فمه
 همه آنها را تغییر بدهیم آقا جان ما نظر سیاست
 مداری را در نظر گرفتیم بنده به آقای
 کازرونی که داش برای آن بیل دارم
 سوزد عرض می کنم وقتی مر کز مملکت امنیت
 داشته باشد آن جاها هم امنیت پیدا می کند
 من می گویم اینکه ما بعضی حقوقات را می
 دهیم برای امنیت مر کز است همین که مر کز
 امن شد آنجاها هم امنیت پیدا خواهد کرد
 زیرا آنها تمام متوجه مر کزند.

پس همانطور که در قوانین اسلامی
 هم هست (مولفه قلوبهم) و بيك قسم حقوق
 را برای حفظ و بقا امنیت و حالات و

انتضام آن مملکتی می دهند اینها را باید در تحت نظر بیاورند آن وقت هم فریاد بزنید نقره ضعیف - اینهم يك مطلبی بود .

حالا اگر مقام ریاست بفرماید جمله معترضه بود مثل تمام فرمایش آقایان معترضه بود. اما عرض می کنم در اطاق تنفس توافق نظر حاصل شدو پیشنهاد کردیم و حالا همانهاییکه امضاء کرده اند اینجا دارند مخالفت می کنند و من نمیدانم تکلیف چیست

رئیس - آقای حاج میرزا محمدعلی دولت آبادی

(اجازه)

حاج میرزا علی محمد - چون در کتابچه شهریه ها اگر کسی بدقت نظر کند درست تقسیم بندی کند تمام این شهریه ها تقریباً ۶۲۶ قلم است از این ۶۲۶ قلم (۴۶۴) قلم از يك تومان تا بیست تومان و پنجاه تومان است و (۸۴) قلم از پنجاه تومان تا صد تومان است و پنجاه قلم هم از صد تومان تا دویست تومان است مابقی هم که قلمهای درشت دارد از قبیل سیصد تومان و هزار تومان بیست و هفت و هشت قلم است .

حالا باید اول دید که این شهریه ها طبقاً بعنوان فقرا است یا بعنوان دیگر . بنده عقیده ندارم این شهریه ها بعنوان فقرا داده می شود و مخالف هستم ولی نه بآن ترتیبی که آقایان می فرمایند و رد می کنند بنده برعکس عقیده دارم که این شهریه ها و امثال آنها برای اداره کردن مملکت لازم است .

زیرا اگر ما يك قانون استفاده می که ما را بتأویه حقوق بمقتاعدین و وراثت و متوفیات ملزم می کرد آنوقت این شهریه ها غلط بود ولی چون هنوز قانون استخدام نگذشته است و آن چیزی که سبب میشود بموجب قانون استخدام حقوق تقاعدی بدهند یا بورتیه حقوق بدهند همان چیز هم سبب میشود که درحالا هم يك چیزی داده شود .

زیرا اگر مستخدمین دولت مطمئن نباشند که بعد از پیری و شکستگی يك حقوقی بآنها داده میشود لازم میدانند برای خودشان يك مداخلی بکنند و این ترتیب دزدی و امثال ذالک را ترویج میکند ما اگر بگوئیم يك قانون مجازاتی لازم داریم که از دزدی جلوگیری و مستخدمین را ممنوع سازد باید بآنها هم امنیت بدهیم که بعد از سال خدمت يك حقوق تقاعدی برای آنهاست و بگوئیم اگر مردید دولت بورتیه شما حقوق می دهد ولی حالا چون قانون استخدام نداریم همان حقوق را باسم مستمری بشهریه می دهیم اگر چنانچه يك اوقاف مرتب داشتیم که به قضات و دعات شهریه می دادیم دیگر محتاج نبودیم از مهر مستمری و شهریه بآنها ارتزاق بدهیم و چون قانونی نیست که اداره اوقاف وجوه مطلق خیرات

را به مصارف لازمه برساند و بقضات و دعات و غیره ارتزاق بدهند باسم شهریه داده میشود .

این يك چیز اجباری است و دولت مجبور است برای پیری و شکستگی مستخدمین خودش و ورثه آنها يك حقوقاتی بدهد تا بتواند در مقابل از آنها مؤاخذه بکند و آنها مسئولیت تام داشته باشند این اساس مطلب است و فقر و غنا و معروفیت و لقب اساس نیست و اصول مملکت داری این چیزها را لازم دارد حالا راجع باصل موضوع صحبت می-کنم .

در بین این اشخاص يك اشخاصی هستند که خدمتگذار مملکت بوده اند و خودشان مرده اند و دولت بورتیه آنها يك حقوقی می دهد مثل سردار ملی و سالار ملی برای ورثه هر کدام از اینها مطابق این کتابچه ماهی صد تومان حقوق معین شده و حالا بموجب این پیشنهاد يك شده مبلغ بیست و پنج تومان از این صد تومان شهریه از آنها کسر میشود بنده عرض میکنم چگونه شما راضی میشوید ورثه سالار ملی و سردار ملی یعنی اشخاصی که می توانیم بگوئیم يك قسمت عمده از کارها را آنها صورت داده اند و این مجلس بواسطه خدمات آنها مفتوح شده و هر يك در زمان حیات خود چهار صد تومان یا صد تومان می گرفته اند حال همین چیزی حقوقی هم که بورتیه آنها داده میشود تومانی چهارقران کسر شود پس بعقیده بنده يك قسمت از این اشخاص خدمتگذار این مملکت بوده اند و بنابراین نباید از حقوق آنها کسر نمود و همین طور با اشخاصی که مستحق هستند باید حقوق داد ولی اشخاصی که خارج از این عنوانات افلام بزرگی یعنی چهار صد یا صد تومان از خزانه دولت دریافت میدارند همانطور که آقایان فرمودند بایستی حقوقشان را تومانی پنجقران بعقیده بنده کسر نمود اما نسبت به دادن آنها یعنی تا پنجاه تومان را باید داد و از پنجاه تومان تا صد تومان ۳قران و از صد تومان تا دویست تومان چهارقران و از دویست تومان بیالا باید تومانی پنجقران کسر نمود ولی اگر بطور کلی گفته شود از ۵۰ توناه بیالا تومانی چهارقران کسر شود مخالفم

رئیس (آقای مدرس)
مدرس - این جلسه تا بکه آقایان راجع بشهریه ها مذاکره فرمودند بنده کسالت داشتم و آخرین رأی کدر کمیسیون داده شد و بنده هم یکی از رأی دهندگان بودم این بود که زیادتر از پنجاه تومان را تومانی ۳قران بلااستثناء کسر نمایند حالا هم آقایان صلاح دیده اند چهارقران باشد چون مذاکرات خیلی شده است و چند ماه هم از سال می گذرد و آقایان تصدیق دارند که در میان این اشخاص عددهم هستند که بایستی بيك نهمی از آنها حقوقی بآنها داده شود

بنده عقیده دارم اغلب این اقدام مورد است شاید بعضی از آنها بی مورد باشد اكن مخالف با تفکیک و نباید تفکیک کرد آقایان بی دلیل می کردند چون من خودم امضاء کمیسیون بودم و عرض میکنم تمامش با دلیل است . دلیلش هم بدور و تسلسل نیست تا بدور و تسلسل ثابت شود بلکه نظر به مصالح و منافی این حقوقها منظور شده بعضی از بابت اضطرار و بعضی از بابت اینست که خودشان یا پدرشان خدماتی بمملکت کرده اند یا یکی از عناوین دیگر که موجب میشود در مورد آنها رعایت بشود این حقوق در باره شان برقرار شده بنده عرض میکنم تمام این عناوین عناوینی است که بفرموده بعضی آقایان که فرمودند (بحسبهم الجاهل اغنیاء من التفلف) یعنی خودشان را عقیف مینمایانند معنی این عبارت این نیست که هم در حق آنها احسان نکنیم البته بعضی این قسم است ولی قانون نظیر بکلیات دارد نه اینکه هر فردی دارای آن فلسفه باشد لذا بنده میتوانم تمام فرمایشات آقایان را تصدیق کنم هم فرمایشات آنها را که عقیده دارند نباید داد و هم فرمایشات آقایانیکه میفرمودند مسئله فقر نیست يك مطالب و مسائل دیگری است که نباید بصحت هائی شاید منظور شده باشد و شاید خیلی از خانواده ها باشند که مر کباز پنج شش نفر ورثه باشند و ماهی هیجده تومان مثلاً دریافت می دارند و بهر کدام ۳ تومان میرسد بنابراین این از آنها دیناری هم نباید کسر شود بعد از این مذاکرات زیاد از آقایان خواهش نمودم که این مسئله را امروز قطع کنید و من هم که امروز حاضر شدم برای این بود که در این امر توأب شريك شوم تا شاید بعد از این چند ماه که گذشته است این مسئله ختم شود لااقل تصدیق دارید که بعضی از آنها بجا است و افلا آنها را که تصدیق دارید بجا است باید بآنها چیزی برسد کمیسیون بودجه هم که مر کب از هیجده نفر از آقایان نمایندگان است و چند ماه است عمرشان را صرف کرده اند بایستی پنجاه کرور مخارج مملکت را تصویب کنند اگر آقایان بخواهند در هر قلمی این قدر دقت نمایند گر چه دقت خوب است لکن باید در جات داشته باشد تا این قدر اسباب زحمت نشود لذا بنده موافقم با آن عقیده که تومانی سهقران زیاد تر کسر نشود زیرا امثال اشخاصیکه آقای دولت آبادی بیان کردند خیلی زیادند و باین دونفر انحصار ندارد و اگر یکقران هم از حقوق آنها کسر شود برای آنها خیلی زیاد است ولی از حقوق بعضی ها ممکن است کسر شود لکن در هر حال بفلسفه مختلف نمیشود صحبت کرد بلکه بفلسفه واحد باید صحبت کرده و بنده تمنا میکنم سهقران والا همین چهارقران که در غیاب من آقایان

فرموده اند چهارقران همان چهارقران کسر شود و لکن اینکه شاهزاده فرمودند زیاد تر کسر شود خوب است دقت کند که بعضی خیلی اجعاف می شود ولی در این پیشنهاد اگر رأی گرفته شود بنده موافقم رئیس . پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا قرائت میشود

(بمضمون ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم که از پنجاه تومان دویم تومانی پنجقران برداشته شود (سلیمان محسن)

رئیس . توضیح بدهید
سلیمان میرزا . آقایانی که در این باب مخالفت فرمودند و هم چنین آقای مدرس دواصل بیشتر فرمودند یکی اصل فقر بود که اکثر آقایان در مذاکراتشان اظهار فرمودند و تا پنجاه تومان هم تصویب شد تمام بدهند و آن نظریه تأمین شد زیرا بهر شخص فقیری در سال شصت تومان داده شود می تواند زندگی خود را تأمین کند و اکثر مستخدمین فعلی دولت خصوصاً معلمین بدبخت و آزانهاییکه از شب تا صبح زحمت میکنند شصت تومان در سال حقوق ندارند بملاوه تمام اینها تعلق بچهار دیوار طهران دارد و بالاخره این قسمت زندگانیشان تأمین شد قسمت دوم یعنی اشخاصی که از پنجاه تومان بیشتر حقوق می برند آقای دولت آبادی فرمودند (و حق هم با ایشان است) يك قسمت از این اشخاص اشخاصی هستند مثل ورثه سردار ملی سالار ملی مرحوم بهبهانی که خدمت بشروطیت نموده اند و اشخاصی که باین آب و خاک خدمت کرده اند بنده هر وقت فرصت کنم در اینجا عرض میکنم چه جهت دارد بورتیه آقای بهبهانی مرحوم سید جمال الدین یا آقا سید محمد و آقا سید عبدالله که در راه مشروطیت خدمت کرده اند این مبلغ جزئی داده می شود ولی بمحمد علی میرزا سالی هفتاد و پنج هزار تومان حقوق بدهیم؟ گمان نمیکنم این ترتیب در هیچ جای دنیا معمول باشد حتماً باین اشخاصی که خدمتگذار بوده اند و بورتیه شان باید همراهی نمود ولی باید دید که آیا این اشخاص از پیشنهادی که بنده کرده ام خارج می شوند یا خیر؟ خیر آنها باین مملکت خدمت کرده اند و دوازده خدمت حقوق می برند و بنده يك پیشنهادی در این موضوع نموده ام که این ترتیب را مراعات و تأمین میکنند ولی راجع با اشخاص دیگر که در دوره های فترت حقوق برایشان برقرار شده و هیچ فلسفه خدمت بشروطیت و استعفاقی هیچ کدام در حقشان صدق نمیکند بعقیده بنده اصلاً نباید بآنها چیزی داده شود ولی همان طور که سابقاً گفته ایم از نقطه نظراً کل مینه وقتی بخواهید بدهید راضی میشوم لا اقل تومانی پنجقران کسر شود
رئیس . باید رأی بگیریم
محمد هاشم میرزا - بنده در باب

رای عرضی دارم
رئیس . بفرمائید

محمد هاشم میرزا . آقایانیکه باین ماده رای می دهند و آقایان پیشنهاد - کنندگان این مواد اگر بهر ماده رای می دهند تمام آن هفت ماده در نظرشان هست و رائی که می دهند نظر بماده هفتم که راجع بملک است رای میدهند بنده این عرض را کردم تا بمداکر آن ماده قبل نشد گرفتار نشویم زیرا تمام این مواد مشروط بتصویب ماده هفتم است

سلیمان میرزا - بنده توضیح ایشان را ملتفت نشدم خوب است لطف نموده دو مرتبه توضیح بدهند

محمد هاشم میرزا - عرض می کنم آقایانیکه آن پیشنهاد را کرده اند و امضاء کرده اند تمام هفت ماده را در نظر دارند و ماده آخرش که راجع بیکسال است آن را هم در نظر دارند و حال هم که رای می دهند ازینجه تومانی بیالامقاری کسر شود همان ماده آخر را در نظر دارند و بنده که رای می دهم این نظریه را دارم و گمان می کنم رای سایر آقایان هم همینطور باشد و اگر ماده آخری تصویب نشود ما بارای خود مخالفت می نمایم

رئیس . باید برای بگیریم
سلیمان میرزا . بنده می خواهم در جواب شاهزاده محمد هاشم میرزا یک توضیح قانونی بدهیم

رئیس - موافق نظام نامه داخلی حق توضیح ندارید

سلیمان میرزا . در پیشنهاد عرضی ندارم بلکه در توضیحی که شاهزاده محمد هاشم میرزا دادند توضیح دارم

رئیس . بفرمائید

سلیمان میرزا . اینکه می فرمایند فقط برای یکسال این پیشنهاد را کرده اند مگر در اینجا گفته شده و بار می گویم که ما هر رائی در بودجه مملکت بدهیم برای یک سال است آن حقوقاتی را هم که برای مادام - العیون تصویب می نمایم باید در ارسال اجازه پرداخت داده شود این مسئله جزو اصول مسلمه است

محمد هاشم میرزا . عرض بنده سوه تعبیر شده است

رئیس . شما توضیحات خودتان را دادید ایشان هم توضیح دادند حالا باید برای بگیریم آقایانی که اصلاح و پیشنهاد شاه - زاده سلیمان میرزا را قابل توجه می دانند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس . قابل توجه نشد پیشنهاد دیگری از آقای حائری زاده رسیده است

بمضمون ذیل قرائت شد
چون مجلس مقدس برخلاف عقیده

بنده اساس شهریه کسرتن بی جهت را تصویب نموده پیشنهاد می کنم که با اشخاص شهریه بگیرمانند صاحبان مستمری معامله شود و تومانی هفت قران و دهشاهی کسر شود (حائری زاده)

رئیس . توضیح بدهید

حائری زاده - شهریه هائی که در سابق بوده با وجود اینکه در زمان استبداد بوده و فرمان سلطنتی داشته و در مجالس اول و دوم جرح و تعدیل شده معینا تومانی دوریال داده می شود ولی شهریه هائی که در غیبت مجلس وضع شده نمی دانم از چه نقطه نظر باید تومانی شش قران و هفت قران داده شود این ترتیب نا صحیح است لذا بنده پیشنهاد می کنم همان معامله که با صاحبان مستمری می شود با صاحبان شهریه هم بشود یعنی تومانی هفت قران و دهشاهی کسر شود

رئیس . رای می گیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای حائری زاده آقایانی که قابل توجه می دانند قیام فرمایند (چند نفری پیش قیام نمودند)

رئیس . قابل توجه نشد در همین ماده باید رای بگیریم مجددا قرائت می - شود

(بمضمون فوق قرائت شد)

رئیس . رای می گیریم آقایانی که این ماده را تصویب می کنند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس . تصویب شد ماده سوم

ماده سوم . میزان تأدیبه شهریه نباید از یانصد تومان تجاوز نماید

رئیس . آقایان کازرانی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - بنده

با وجود اینکه می دانم اثری بر عرایض بنده مترتب نیست لکن برای ادای وظیفه و برای اینکه داخل معصیتی نشده باشیم (بعضی از نمایندگان - اینطور نیست معصیت نیست)

آقا میر علی کازرونی -

بعقیده هما برای اینکه داخل نوایی نشده باشیم اظهار عقیده خود را می نمایم زیرا عقیده دارم که عقیده دارم که عقیده من موافق عقیده توده ملت است و گمان می کنم در اطراف این قضیه یک صداهائی بلند شود و یک اعتراضاتی بشود این جهت بنده قبل از وقت برای اینکه خودم را تبرئه کرده باشم عرض می کنم بنده می بینم تمام صحبتها در کبرائیات میشود و ابداً در صفرائیات کلمه گفته نمی شود ما ابداً تصور نمی کنیم از کجا باید پول تحصیل نمایم و باین اشخاص بدهیم . اگر راستی پول داریم چرا حقوق اشخاصیکه مستخدم هستند و آزانه و مستخدمین ادارات وغیره که چندین ماه است چیزی هایشان نشده می پردازیم

اگر پول زیادی داریم چرا دیون خودمان را ادا نمیکنیم ؟ ادای دین بر نفقه زینهم مقدم است . شخص مدیون باید مقدم بر همه چیز دین خود را ادا کند اگر این شهریه بگیرها حقیقه علاقه مند بملکت و وطن هستند باید همان طور که آقای محترم من حضرت آقای مدرس آیه مبارکه را قرائت نمودند . بحسب الجاهل اغنیاء من التمسف باید آنها هم همین کارا بکنند یعنی اگر هم ندارند اظهار دارائی بکنند و صرف نظر از این شهریه نمایند و اگر بی علاقه به مملکت هستند البته شهریه دادن به آنها در حکم تنبیل درست کردن و فساد اخلاق است

در یک عصری که سعی و عمل باید در مملکت جاری باشد . مادر اطراف مفت خواری صحبت می کنیم من عقیده ام این است که نه تنها دادن شهریه برای ما مضر است بلکه برای شهریه بگیرها ضررش بیشتر است ضرر ما بجهت بی پولی و کسر بودجه مملکت است که جبران کسور مان بایستی دست تضرع بطرف اجنبی دراز کنیم برای آنها ضررش این است که بمقت خواری و تنبیلی هادی خواهند شد و اخلاقی را شمار خود خواهند نمود

عقیده بنده بنده این است که باید به آن ها چیزی ندهیم و بگوئیم شما باید علاقه مند بملکت بشوید و وطن مقدس شما امروز پول ندارد مردم فقیرند شما از شهریه چشم پوشید یک مدتی مفتخوری کردید حال یک مدتی هم خدمت کنید ، نو کوری کنید بملاوه اگر اجازه بدهید بنده

یک مقداری از اقلام این صورت بگیرها را بخوانم تا ببینید که در تحت چه عنوان باید به آنها پول داد . آیا آنها از مستحقین هستند ؟ آیا آنها از مستخدمین هستند و خدمات روشنی کرده اند آیا اگر به آنها حقوق ندهیم بنیان ایران متزلزل خواهد شد بجه حق باید به آنها حقوق داد ؟ دوهزار تومان هزار تومان یا نصد تومان با شخصی داده میشود که بنده اطلاع کامل دارم که دارای همه چیز هستند یارک دارند اتومبیل دارند بیلاق تشلاق دارند آخر چرا باید بی انصافی کرد از یکمشت مردم بدبخت می گیرند چرا بآنها می دهید ؟ اینها زهر بخورند بهتر است از این که از فقیر .. (همه هم بین نمایندگان)

پول بگیرند و بخورند بنده با تمام اینها مخالفم

رئیس - این مطلب آخری هم از موضوع خارج بود راجع بجدا کثر بنا بود اظهار نمایم .

آقای آقا سید بقوب (اجازه)

آقا سید بقوب - عرض بنده این است که این قلم هائی که خیلی بزرگ تصور می کنید چند قلم بیشتر نیست و ما هم آنها

را محدود می کنیم و می گوئیم تا یانصد تومان بیشتر ندهند آقایان تصدیق فرمایند که باز همان نظر هیئت متعده صائب تر است آقای آقا میرزا علی می فرمایند اگر این قسم تصویب شد انقلاب می شود گمان نمی کنیم هیچ و کیلی حق داشته باشد که بگوید اگر این تصمیم اتخاذ شد سر و صدا بلند می شود این حرف خارج از موضوع هست زیرا اکثریت مجلس تمام مصالح مملکت را در وضع یک قانون در نظر می گیرند آنوقت رای می دهد بملاوه اعتبارش فقط برای یکسال است و در اول حمل دیگر تجدید نظر می شود بعقیده بنده باید کم کم قانون را که در کله های مردم داخل کرد و مردم را برای اطاعت و اجرای قانون حاضر نمود

نه اینکه یکدفعه شمشیر را برداشت و همه را قطع نمود این بود که بنده با مقتضای عادات و حاجات مردم این پیشنهاد را کردم و در اطاق تنفس هم بیشتر آقایان موافق بودند نمیدانم چه شده که از آنجا تا اینجا عقیده شان تغییر کرد

رئیس - آقایان ندین (اجازه)

قدین - بنده هیچ فلسفه و دلیلی پیدا نمیکنم برای اینکه ما بایانصد تومان شهریه بدهیم

اصولا مذاکراتی در اطراف بقای شهریه شد و آنچه بنده از مجموع آن مذاکرات استفاده کردم این است که آقایان تصدیق میکنند این شهریه بر روی استحقاق و دلیل مشروعی نبوده آقای مدرس تصریح کردند که بعضی از این شهریه ها موقوف بوده و بعضی هم بغیر موقوف بوده بطور ما می توانیم برای خاطر یک عده شهریه های جزئی بموقع یک عده زیادی از شهریه های کلی بیمورد را قبول نمایم یکی دیگر از آقایان در جلسه گذشته اظهار کردند که دولت های وقت برای حفظ مصالح وقت یک مضارعی می نمایند این اصل در سرچای خودش صحیح است اما بطور کلی بنده نمی توانم تصدیق کنم که تمام دولت هائی که در ایام فترت شهریه برقرار کرده اند برای حفظ مصالح مملکت بود البته بعضی از هیئت های دولت ادوار فترت را می شود گفت اگر یک کارهائی کرده اند بروفق مصالح مملکت بوده لکن بنده این اصل را نسبت بتمام آنها نمی توانم تصدیق کنم بعضی از آقایان اظهار می کنند حال که یک مبلغ هنگفتی در سال خرج می شود یک مبلغی هم ما باین ترتیب تصویب کنیم این مطلب هم تصور نمیکنم منطقی داشته باشد زیرا اگر بواسطه یک عده کارهائی غیر قانونی بشود نمی شود گفت عده دیگر هم بی قانونی بکنند حضرت والا شاهزاده سلیمان میرزا می فرمایند من یاب اکل بیت

با غیر می

می بلی

در پنجه

فرم

ندار

بنظ

می دارن

حال

تصدیق می کنم بنده عرض می کنم اکل
مبتدیان اندازه ایست که سدجوع بشود
ما از روی چه اصلی تا پانصد تومان شهریه
باید برقرار کنیم؟

حاج سید محمد باقر دست غیب -
بنده نمی دانم شهریه برای افاضه هست
یا برای افتخار.

اگر برای افتخار است يك قران هم
کفایت می کند و اگر برای افاضه است
بایستی دید شهریه را به کی باید داد؟ بنده
هم که موافق با شهریه ها بودم می گفتم
باید بدو طبقه شهریه داد آنهم برای خاطر
افاضه بود افاضه مسلماً بر پانصد تومان
صدق نمی کند زیرا یقیناً شخصی که یا و
پانصد تومان داده میشود وسیله افاضه دارد
خاصه در اقلام این کتابچه شهریه که ما
ملاحظه میکنیم نه تنها امکان افاضه دارد
بلکه داخل در کار هم هست آن روز هم عرض
کردم بنده نمی خواهم توهین بفلان مستخدم
یا حاکم یا والی کنم و بگویم بملاوه بر
حقوق شخصی دخل خارجی هم دارد استجیرو -
بالله ولی کسیکه والی است گذشته از اینکه
حقوق میبرد افاضه خود را هم میتواند
از املاک خود بگذراند باز هم باید مایه ایم
و پانصد تومان برای او تصویب کنیم و اینکه
آقایان می گویند صلاح مملکت در این است
بنده داخل آن مطلب نمی شوم فقط عرض
میکنم صلاح دولت غیر از صلاح مملکت
است.

این است که بیک عده پانصد تومان
شهریه می دهند.

این صلاح دولت است لکن صلاح
ایران با صلاح دولت وقت فرق دارد اگر این
شهریه ها بصلاح ایران بود بنده هم رای
میدادم اما بنده می گویم کدام وقت استقلال
مملکت خدای نخواست در خطر بوده که
بگوئیم چون استقلال مملکت در خطر بود
پس بیجا نفر یکی پانصد تومان حقوق
بدهیم؟ بنده این را صلاح دولت وقت می
دانم نه صلاح ایران و اما اینکه آقای
مدرس میفرمایند وقتی این پانصد تومان
را قسمت کنیم یکی ده تومان میرسد عرض
می کنم بلی يك نفر حاکم هم فامیل دارد
عیال دارد نوکر دارد اگر همه قسمت
شود نفری ده تومان می شود لکن این
مبلغ را دولت بیک نفر می دهد نه اینکه
سرشکن بروی اشخاص بکند و اگر سرشکن
بکند شاید بیک نفر پنج تومان هم نرسد
این است که اصلاً بنده با شهریه اغنیاء
مخالفم ولی موافقم که بفقراء و علماء البته
باید شهریه داده شود.

رئیس - مذاکرات را آقایان کافی
نمی دانند؟

(بعضی گفتند کافی است)

رئیس - رای میگیریم بپاره سوم
آقایانی که تصویب می کنند قیام

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده چهارم
(بعضیون ذیل قرائت شد)

ماده چهارم - مستیریاتی که شهریه
شده است صاحبان آنها مختارند که مطابق
مواد فوق قبول نموده شهریه دریافت دارند
یا این که مستیری خودشان را سالیانه موافق
ترتیب مستیریات اخذ نمایند

رئیس - آقای سلیمان میرزا
(اجازه)

سلیمان میرزا - بنده مقصود از این
ماده را نفهمیدم از آقایان پیشنهاد کنندگان
تقاضا می کنم توضیح بدهند زیرا اگر
صاحبان مستیریات زحمت کشیده اند و
مستیری خود را شهریه کرده اند برای
این بونه است که مرتباً همه ماهه تومان
تومان دریافت دارند بعهده بنده شاید
اگر مجلس و دولت عکس این ماده را
قبول نمایند دیگر لفظ مستیری باقی
نخواهد بود یعنی اگر بگویند همه اشخاص
می توانند مستیریات خود را شهریه کنند
دیگر ما لفظ مستیری نخواهیم شنید چون
در کتابچه که دولت پیشنهاد کرد یکمقدار
مستیری است که صاحبان آنها در ایام
فترت آنها را تبدیل بشهریه نموده اند و
الان هم آقایان در ماده اول رای داده اند و
شهریه ها تا پنجاه تومان با ستنای چند
قلم تمام یعنی نومانای تومان پرداخته شود
مطابق آنرایی که آقایان در ماده اول
داده اند اشخاصی می که مستیری خود را
شهریه کرده اند میتوانند تا پنجاه تومان
را بدون کسر و نقصان بگیرند.

حالا می خواهید يك استثنائی قائل
شوید و بگوئید آنهایی که مستیری خودشان
را شهریه کرده اند می توانند دو مرتبه
مستیری خود را بحالت اولیه بر گردانند
بعقبده بنده این ترتیب صورت خارجی پیدا
نخواهد کرد زیرا تا دولت مستمرات را
تومانای دوریال می دهد بهیچ هاقلی نمی آید
مستیری خود را که شهریه کرده است و
تا پنجاه تومان تمام و از پنجاه تومان بیلا
مازادش را تومانای شش قران می گیرد دو
مرتبه مستیری کند و تومانای دوریال بگیرد
آیا کسی بداند که دودو تا چهار تا هست
این پیشنهاد را قبول می کند؟ بنا بر این بنده
نفهمیدم از چه نقطه نظر این ماده را پیشنهاد
کرده اند اگر برای این است که ماده
بعدهش درست شود هفت ماده شده باشد
بنده عرض ندارم و اگر يك مزایا و دلایلی
دارد خوب است آقایان پیشنهاد کنندگان
توضیح بدهند تا بنده هم بفهمم

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله
(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بیاناتی را که حضرت
والا اخیراً فرمودند صحیح است لکن بیانات

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بیاناتی را که حضرت
والا اخیراً فرمودند صحیح است لکن بیانات

اولیشان وافی بهر اد و مقصودشان نبود
مقصود از این پیشنهاد این است کسانی که
مستیری خود را شهریه کردند می توانند
دوباره مراجع به مستیری نمایند.

حال شاهزاده سلیمان می فرمایند این
مسئله مصداق پیدا نمی کند بنده عرض
می کنم ممکن است مصداق
پیدا نماید زیرا هنوز مایک اصلی برای
شهریه ها قائل نشده ایم و هنوز نمی دانم
که سابقاً این مستیری هائی که شهریه
شده بچه نحو پرداخته می شد تومانی دو
ریال می داده اند تومانی تومان می داده
اند یا قران؟ و ممکن است مجلس تصویب
نماید اشخاصی که مستیری می گرفته اند
از این بیعده تومان تومان بگیرند یا بعد
از خودش مشمول قانون وظایف باشد و
مستیری بورتی او برسد البته در این صورت
مستیری گیرنده هم میل ندارد از شهریه
اش چیزی کسر شود و می خواهد در
آخر سال يك دفعه گرفته و بعد از خودش
هم بورتی اش برسد لذا شهریه خود را دو
مرتبه مستیری می کند خصوصاً این پیشنهاد
که ما کرده ایم گفته ایم فقط برای يك سال
این ترتیب باشد و ممکن است بعد از يك سال
شهریه ها قطع شود و در این صورت البته
صاحب مستیری برای اینکه شهریه اش در
مخاطره نباشد به مستیری راغب تر خواهد
بود و ممکن است این مسئله مصداق خارجی
پیدا کند.

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا
موافقت.

(اجازه)

محمد هاشم میرزا - بلی

رئیس - آقای سلیمان
میرزا.

(اجازه)

سلیمان میرزا - وقتی که آقای
حاج شیخ اسدالله اجازه گرفتند جواب
بنده را بدهند گمان کردم همانطور که
بنده حساب کردم ایشان هم برای بنده حسابی
ترتیب می دهند و مطابق یکمدهائی جواب
خواهند فرمود لکن بعد دیدم میفرمایند
هنوز برای شهریه ها اصولی فرض نکرده
ایم بنده عرض میکنم برای شهریه ها اصولی
قائل شده ایم و حالاً هم داریم آن اصول را
تکمیل می کنیم راجع به مستیریها فرمایشی فرمودند
که بنده درست ملتفت نشدم و آن این بود
که مستیریات را تومان تومان نمیدهند این
مطلب راجع به بعد است و اگر به مجلس بیاید
بنده راجع بآن مخالفت خواهم کرد هیچ
دلیل ندارد مطابق اصلی که سال گذشته
رفتار شده حالاً هم رفتار شود.

بچه دلیل اشخاصی که بعضی
اشراف بستگی دارند شهریه را تومان
تومان بدهند ولی بقرا تومانی دو ریال
برسد؟

بنده می گویم قرار است تومانی دو ریال بدهند بحضرت اشرف هم دو ریال بدهند .

اما دلیلی که ایشان راجع بماده بعد همین قانون شهریه آوردند بنده آن ماده را خیلی غریب می بینم . اجازه بفرمائید بنده قدری توضیح بدهم . آآن فرمودند این شهریه ها مادام الحیوات است و توضیح دادید که مستمری ها بعد از فوت بورته میرسد شاید بهمین جهت اشخاصی که مستمری خود را تبدیل بشهریه کرده اند دوباره حقوق خود را بمستمری برگردانند . حضرت عالی این فرض را خرمودید بنده در این پیشنهاد این فرض را نمی بینم و نمی فهمم اگر مادام الحیوات است یکساله یعنی چه بنده در جزو مستمری بگیرها و شهریه بگیرها نیستیم لکن می توانم این فرض را بکنم که بنده یکی از مستمری بگیرها بوده ام که در ایام فترت مستمری خود را شهریه نموده ام .

با این ترتیبی که آقایان درباره شهریه رای داده اند آیا ممکن است شهریه را که مرتباً ماه بماه تا پنجاه تومان تمام و از پنجاه تومان دوم تومانی شش قران میگیرند می آیم دومرتبه بمستمری که هیچ معلوم نیست تکلیف آن چه چیز است و شاید تومانی دوریال بدهند برگردانم غیر ممکن است این است که بنده این ماده را زائد میدانم مخبر - اینجا سوء تفاهمی شده است تفاوتی هست بین پیشنهاد کمسیون بودجه و پیشنهادی که آقایان بیست و پنج نقره نموده اند در کمسیون بودجه اصلی که برای شهریه ها پیشنهاد شده بود اصل مادام الحیوات بود و در همان موقع هم مذاکره ششماه و یک سال شد و اینکه کمسیون با آن مسئله توافق نظر حاصل نمود برای این بود که از اصول خارج نشده باشد و یک تصویب موقتی که سال دیگر دوباره چهار همان مشکلات بشود نموده باشد ولی آقایان که می خواهند امروز مطابق این مواد شهریه ها را تصویب کنند برای این است که در عرض سال یک تصویب کلی برای آن ها انجام نمایند باین مناسبت تومانی شش قران را برای همین امسال تصویب می نمایند والا آن کسیکه دارای شهریه است فرض می کند که مثل همان مستمری بگیرهای دوره اول مادام العمر باو داده میشود و بعد هم بورته اش تعلق میگیرد بنده عقیده خود را عرض میکنم و کاری بعقبه کمسیون ندارم بنابراین بنده با این ترتیب مخالف بودم لکن با ترتیبی که آقایان اظهار می دارند مضایقه ندارم موافقت کنم و رای هم می دهیم و البته می تواند مستمری خود را بشهریه برگرداند زیرا مستمری مصوبه مجلس اول یک مقررری باقی و برقرار است که حتی بعد از فوت صاحبش مطابق قانون وظایف بورته اش

میرسد ولی چون این تصویب یکساله ما آن حقوق را از صورت مستمری خارج می کند و در جزو صورت شهریه ها قید میشود و ممکن است در سال آینده مجلس آن را قطع نماید ممکن است صاحب شهریه به مستمری برگرداند که حقوق او متزلزل نشود

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - آقایان به بنده حق خواهند داد که زیاد تر در این ماده گفتگو نمایم زیرا مسئله حقوق است و هزار قسم تعبیر و تفسیر می شود برای آن قائل شد بنابراین با تفسیریکه حضرت والا شاهزاده نصرت الدوله فرمودند یک اشکال دیگری برای بنده تولید شد و نمی دانم تکلیف اشخاصی که سابقاً مستمری داشته اند و در ایام فترت مستمری خود را شهریه کرده اند و یک حقوق دیگری هم باو علاوه شده است چیست .

مثلاً فرض بفرمائید شخصی دوازده هزار تومان مستمری داشته است این دوازده هزار تومان را شهریه سکرده است و به علاوه هزار تومان در ماه علاوه کرده و در سال ۲۴ هزار تومان دریافت می دارد یعنی نصف این مبلغ مستمری است که شهریه شده و نصف دیگرش فقط شهریه حالیه است دولت یا وزیر مالیه بطور کلی بخواهند این رای امروز را بموقع عمل بگذارند در این گونه مواقع چه خواهند کرد زیرا فرار از مالیات عادت همه است و استثناء هم دارد پس باید تفسیرش را قبلاً فکر کرد ملاحظه فرمائید فردا چه طور جواب خواهند داد ؟

فرض کنید بنده هزار تومان مستمری داشته باشم و شهریه کرده ام هزار تومان هم شهریه گرفته ام آیا می توانم از این ماده اینطور استفاده کنم و آنچه مستمری است که شهریه شده برگردانم به مستمری یعنی دوازده هزار تومان مستمری داشته باشیم و پانصد تومان هم از بابت شهریه بگیریم و بگوئیم مجلس تصدیق کرده اگر اینطور باشد آنوقت شما با این همه زحمات و این حیلها اینکه در تفسیر قانون معمول است هیچجه هزار تومان در ازای بیست و چهار هزار تومان تصویب کرده اید نه شش هزار تومان آقایان پیشنهاد کنندگان هم که این دو ماده را تفسیر نکرده اند و توضیح ندادند پس از برای صرفه مملکت و برای اینکه بعد از گذشتن این مواد سوء تفسیر نشود خوب است این را توضیح بفرمائید زیرا توضیح حضرت والا نصرت الدوله این اشتباه را پیدا میکند و شاید سبب شود که بعد از گذشتن این ماده اشخاصیکه مستمری خودشان را شهریه کرده اند برگردانند و اضافه از ماخذ بگیرند

رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)

ممکن هم هست جلسه را قدری تعطیل کنیم

جمعی گفتند صحیح است

آقا سید فاضل - پس اجازه بنده محفوظ بماند

در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید

رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)

آقا سید فاضل - شاهزاده سلیمان میرزا که اشکال فرمودند تشریف ندارند شروع به رفع اشکال می کنیم تشریف بیاورند اشکال ایشان دو قسمت بود یکی اینکه بعد از آنکه ما قائل شدیم شهریه ها تومانی چهار تومان کسر خواهد شد دیگر وجهی برای اینکه برگردانند بمستمری باقی نمی ماند یعنی صرف ندارند این اختیار را بآنها بدهیم .

اولا بنده در کمسیون بودجه بودم و هر ایض زیادی از ارباب مستمری آمده است و تقاضا کرده اند بواسطه تزلزل شهریه های خود را رجوع بمستمری قدیم بکنند و اینهم بسیار با فلسفه است زیرا ایشان پیش خودشان خیال کرده اند که تومانی دوریال است و حال آنکه در کمسیون بودجه چندی قبل که آقای رئیس الوزرا هم بودند اظهار شد مستمریات امسال را هم مثل سابق بدهند پس در صورتی که این شخص بمستمری برگرداند یا تومانی تومانی می گیرد یا تومانی پنجقران یا تومانی دوریال اگر تومانی دو ریال بگیرد ضرر است و اما در دو صورت دیگر موافق صرفه است مخصوصاً با این اصل که کمسیون بودجه اتخاذ کرده که شهریه ها مادام العمر است علی ای حال شهریه بورته اش بر نمی گردد ولی اگر مستمری شد ممکن است از تومانی یک قران دو قران صرف نظر کند برای اینکه مطابق قانون وظایف حقوق مستمری خودش بوارش هم میرسد پس گمان می کنم با این ترتیب اشکال اول مرتفع شود اما اشکال دوم که از توضیح شاهزاده نصرت الدوله استنباط فرمودند این بوده کسی که هزار تومان شهریه داشته و موافق قانون تومانی شش قران می گیرد ممکن است بعد بمستمری برگرداند این هم بیمورد است زیرا در ماده قبل ما رای داریم که یک نفر هایدش بیشتر از پانصد تومان بهر صیغه نشود

(بعضی گفتند خیر اینطور نیست)

بلی بآدر ماده قبل رای دادیم هایدی بکنفر زائد بر پانصد تومان نشود حالا اشخاصی که مستمری داشته اند و ابدأ در حریم شهریه داخل نشده اند ممکن است پیش از پانصد تومان داشته باشند ولی اشخاصی که شهریه خالص داشته اند یا مستمری خودشان را تبدیل بشهریه کرده اند ما در خصوص آنها قائل هستیم که بیش از پانصد

تومان هایدی نداشته باشند و گمان می کنم باین عرض بنده و یا تبصره که پیشنهاد شده رفع اشکال بشود

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا موافقت ؟

محمد هاشم میرزا - بلی موافقت

رئیس - آقای مدرس مخالفند

مدرس - بنده یک تبصره پیشنهاد کرده ام و گمان می کنم رفع اشکالات را بکنند

رئیس - آقای رئیس التجار (اجازه)

رئیس التجار - بنده عرضی ندارم

رئیس - آقای اماد السلطنه طباطبائی موافقت ؟

عماد السلطنه طباطبائی - بنده با آقای آقا سید فاضل مخالفم

رئیس - بفرمائید

عماد السلطنه طباطبائی - ایرادی که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند کاملاً وارد است و در موقعی که بنده شخصاً این پیشنهاد را امضاء کردم ملتفت این نکته نبودم ولی حالا این ایراد را وارد می دانم خوب است در ذیل این ماده یک تبصره همانطور که آقای مدرس پیشنهاد فرموده اند نوشته شود باین طریق که اشخاصی که شهریه مستمری مخلوط داشته اند در صورتی که خواستند مبلغ مستمری را بگیرند از شهریه حق داشته باشند

رئیس - ده فقره پیشنهاد رسیده است گویا نقطه نظر آقایان را تأمین می کند اگر مذاکرات کافی است قرائت شود

جمعی گفتند کافی است

رئیس - قرائت میشود

دو فقره پیشنهاد بمضمون ذیل قرائت شد

پیشنهاد می کنم در ذیل ماده (۴) نوشته شود

تبصره - اشخاصی که بخواهند از مستمری خود موافق ماده فوق استفاده نمایند دیگر حق دریافت شهریه نخواهند داشت

مدرس

مقام محترم ریاست مجلس بنده پیشنهاد می کنم که در آخر ماه چهار چنین اضافه شود صورت برگشت شهریه بمستمریات فقط مستمری پرداخت و دیناری باسم شهریه داده نخواهد شد

سلیمان محسن فیروز

رئیس - آقای مدرس (اجازه نطق)

مدرس - همانطور که می فرمائید مسئله واضح است و محتاج بتوضیح نیست زیرا این شخص ملاحظه صرفه اش را می کند اگر خواست مستمری بگیرد دیگر شهریه نمی تواند بگیرد گمان این است باین ترتیب رفع اشکالات بشود

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - گمان می کنم دیگر توضیحی نداشته باشد زیرا اگر آقایان دقت بفرمایند پیشنهادی که بنده کرده ام قطعی است و دیگر جای ابهامی باقی نمیگذارد اگر آن شخص خواست مستماری بگیرد بنیادی با اسم شهریه با او نخواهند داد

نصرت الدوله - بنده هم امضاء کرده ام اجازه می فرمائید

رئیس - بفرمائید
نصرت الدوله - بنده گمان می کنم نوشتن تبصره در ذیل قانون خوب نیست به همین جهت مادر ذیل ماده علاوه کردیم و گمان می کنم صورت تبصره را بردارند و جز ماده کنند بهتر است

مدرس - بنده هم توضیحی دارم
رئیس - بنده می خواهم اجازه بدهم ولی نظامنامه منع می کند

مدرس - در جواب آقای که می فرمایند تبصره لازم نیست عرضی داشتم این مسئله اصلاحش با کمیسیون است زیرا برمی گردد بکمیسیون

رئیس - باید دید مخبر کمیسیون قبول می کنند یا نه اگر قبول کنند محتاج برای نیست

مخبر - این موادی که مطرح مذاکره است موادی است که از طرف آقایان داده شده ولی چون کمیسیون با تمام موافقت کرده فعلاً باین ماده هم موافقت می کند و علت اینکه کمیسیون پیشنهاد خودش را تقبیل نکرد حقیقتاً قبول این پیشنهاد بود

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده هم می خواستم همین نسبت را تذکر بدهم که مربوط بکمیسیون نیست در خود مجلس مطرح شده است

رئیس - اگر کمیسیون قبول نمی کند امروز نمی شود در این پیشنهاد بطور قطعی رأی گرفت

مخبر - کمیسیون قبول می کند و اغلب آقایان امضاء کنندگان هم امضاء کمیسیون هستند

مدرس - اجازه می فرمائید سئوالی بکنم

رئیس - بفرمائید
مدرس - این پیشنهادی که بنده کردم شامل همه است یعنی شهریه ها را هم شامل است ولی پیشنهاد ایشان شهریه های مرکب از مستماری و شهریه را می رساند و بسطها را نمی رساند

رئیس - بفرمائید
مدرس - یکی است ضرری ندارد

رئیس - بهر طرف که مخبر کمیسیون بپلالت رأی می دهیم

مدرس - بنده هم مخالف نیستم
ماده چهارم بضمیمه پیشنهادی آقای سلیمان میرزا بضمون ذیل قرائت شد

مستمریاتی که شهریه شده است صابان آنها مختارند که مطابق مواد فوق قبول نموده شهریه دریافت دارند یا اینکه مستماری خودشان را سالیانه موافق ترتیب مستمریات اخذ نمایند در صورت برگشت شهریه به مستمریات فقط مستماری پرداخت دیناری با اسم شهریه داده نخواهد شد

آقا میرزا هاشم آشتیانی - يك حرف هم باید اضافه شود

رئیس - آقای مصد هاشم میرزا آقا میرزا هاشم آشتیانی - چون اکثر شهریه ها نقدی بوده آقایان فراموش کرده اند که جنس هم هست

ولفظ دینار اطلاق به نقد می شود خوب است لفظ دینار را بردارید که جنسی را هم شامل شود

مدرس - شهریه ها جنسی ندارد

محمد هاشم میرزا - چرا دارد بنده نمی خواهم اسم بیرم

مدرس - جنس سالیانه است (کلمه دیناری (چیزی) تبدیل شد)

رئیس - رأی میگیریم ماده چهارم به ترتیبی که قرائت شد آقایان بیکه ماده چهارم را تصویب میکنند قیام بفرمایند

(قلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده پنجم بشرح ذیل قرائت شد

شهریه هائی که در کمیسیون حذف شده مجدداً در کمیسیون تجدید نظر خواهد شد در صورت تصویب کمیسیون مشمول مواد فوق خواهد بود

رئیس - آقای حاجی شیخ اسدالله

(اجازه)
حاج شیخ اسدالله - در ماده قبل راجع به مازاد یا نصف تومان رأی گرفته نشده است

(بعضی اظهار نمودند رأی گرفته شد)

رئیس - در این ماده مخالفی نیست ؟

مساوات - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید
مساوات - در آن قسمت که میگوید تصویب کمیسیون معتبر است گمان میکنم باید بیاید مجلس

رئیس - پس پیشنهاد بفرمائید
آقای آقا سید فاضل موافقتند ؟

آقا سید فاضل - بلی

رئیس - بفرمائید

آقا سید فاضل - راجع باقلام مقطوعه همین طور که در این ماده ذکر شد تجدید نظر خواهد شد معلوم است در صورتیکه تجدید نظر و تصویب شود دیگر لازم نیست به مجلس بیاید و همین مواد شامل آنها خواهد شد وقتی ما تجدید نظر را برای کمیسیون قائل شدیم و کمیسیون تصویب کرد یک جزئی از همین مواد خواهد شد مثلاً پنجاه تومان به بالا تومانی چهار قران کسر میشود و تا پنجاه تومان تمام داده می شود هر رثائی که نسبت باین مواد دادیم شامل آنها هم میشود

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - عرضی ندارم

رئیس - محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - بنده مخالفم و تصور میکنم نوشتن این ماده بیجا است مگر این که تصریح کند آن عده را که کمیسیون حذف کرده چون موافق میل مخالفین است و موافقین هم آنرا حذف کرده اند مستثنی و مقطوع باشد و دیگر تجدید نظر لازم نیست

رئیس - آقای سلیمان میرزا هم مخالفند

سلیمان میرزا - بلی مخالفم
رئیس - آقای رفعت الدوله

چطور ؟
رفعت الدوله - مخالفم

رئیس - آقای مساوات هم که مخالفند

آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)
محمد هاشم میرزا - اگر چه نظر آقای مساوات حفظ حقوق مجلس بود ولی بنده عرض میکنم خاطر آقایان هست در قوی بیل سه هزار و سیصد و بیست و پنج کمیسیون بودجه هشت کرور از بودجه کسر کرد بدون اینکه مجلس وارد در جزئیات آن بشود در همین دوره هم بکمیسیون هدایه اختیار دادیم و همین طور در سایر چیزها حالا این هم ۱۴ قلم بیشتر نیست و ممکن است سه چهار قلمش را کمیسیون تصویب کند و این ارزش ندارد که مدتی وقت مجلس را تضییع کنیم و علاوه خود مجلس امروزه این اجازه را بقول آقای آقا سید فاضل علی نحو کلی میدهد و این هم با اجازه خود مجلس است

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه نطق)

سلیمان میرزا - مسئله که مطرح است مسئله مالیه است و اگر چه يك دینار باشد در خور این هست که در مجلس مذاکره شود البته همانطور که آقای محقق العلماء فرمودند اگر قطع شود مطابق میل اشخاص است که شهریه ها را بر اساس میدانیستند اما شاید کمیسیون در خصوص این اشخاص يك اطلاعاتی پیدا کرد از روی فلسفه فقر یا سایر فلسفه های دیگر آنوقت هر اطلاعی که پیدا کرد به مجلس راپرت میدهد و مجلس در حق آنها برقرار می کند در هر حال گمان می کنم مطابق قانونی است و باید به مجلس بیاید و چند دقیقه وقت مجلس صرف آن بشود زیرا وقتی این اصول امروز قبول شد لابد آن راپرت هم موافق باین اصول است و آنوقت مجلس مطابق همین مواد با آنها را تصویب می کند یا اصلاً تصویب نمیکنند

شود البته همانطور که آقای محقق العلماء فرمودند اگر قطع شود مطابق میل اشخاص است که شهریه ها را بر اساس میدانیستند اما شاید کمیسیون در خصوص این اشخاص يك اطلاعاتی پیدا کرد از روی فلسفه فقر یا سایر فلسفه های دیگر آنوقت هر اطلاعی که پیدا کرد به مجلس راپرت میدهد و مجلس در حق آنها برقرار می کند در هر حال گمان می کنم مطابق قانونی است و باید به مجلس بیاید و چند دقیقه وقت مجلس صرف آن بشود زیرا وقتی این اصول امروز قبول شد لابد آن راپرت هم موافق باین اصول است و آنوقت مجلس مطابق همین مواد با آنها را تصویب می کند یا اصلاً تصویب نمیکنند

محمد هاشم میرزا - قبول میکنم بر گردد بکمیسیون

رئیس - پیشنهادی نرسیده مساوات - پیشنهاد میکنم

رئیس - آقای نجات مخالف هستند ؟

آقا میرزا محمد نجات - بلی مخالفم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - این يك مسئله علمی است وقتی ما يك حکم و قاعده کلی را بیان کردیم دیگر لازم نیست اقلام جزء آن را علیحده به مجلس بیاوریم این اقلام داخل همین موادی است که در مجلس تصویب شد یا از پنجاه تومان کمترند یا بیشتر اگر کمترند داخل این ماده میشود اگر زیادتر شد شامل آن ماده دیگر میشود بنده این امر را خارج از وظیفه و فلسفه میدانم که دو مرتبه بیاید و راپرت بدهند باید مطابق همان حکم کلی که مجلس داده رفتار شود

رئیس - آقای رفعت الدوله (اجازه)

رفعت الدوله - همانطور که شما زاده سلیمان میرزا فرمودند بنده عقیده دارم که از يك قران تاده کرور را مجلس باید رأی بدهد زیرا کمیسیون بودجه اینها را قطع کرده ما نمی دانیم چرا قطع کرده و چرا حالا مشکوک شده پس دلیلی داشته که آنها را قطع کرده حالا هر نظری در ثانی دارد باید به مجلس اطلاع بدهد

رئیس - مذاکرات کافی نیست جمعی گفتند کافی است

رئیس - پیشنهاد آقای مساوات قرائت میشود

بشرح ذیل قرائت شد

حضور حضرت رئیس مجلس بنده پیشنهاد می کنم که کمیسیون بودجه بمدای تجدید نظر در اقلام مخصوص

بشود

حضور حضرت رئیس مجلس بنده پیشنهاد می کنم که کمیسیون بودجه بمدای تجدید نظر در اقلام مخصوص

بشود

بشود

بشود

رایرت به مجلس بدهد که مجلس تصویب یابد نماید
آقا میرزا محمد نجات - بنده هم پیشنهادی دارم
رئیس - چرا زودتر ننویسید
نجات - مکرر اجازه خواستم نوبت با بنده نرسیده

رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - بنده منتها از نقطه نظر حفظ حقوق مجلس این پیشنهاد را نوشته ام بلکه از نقطه نظر حفظ حیثیت کمیسیون بودجه این پیشنهاد را کردم زیرا اگر کمیسیون بودجه این اقلام را تصویب یابد کند ممکن است اسباب زحمتش بشود اما اگر مجلس رای بدهد مندر کمیسیون بودجه خواسته است و بنابراین عقیده ام این است که باید بمجلس بیاید

مخبر - توضیحی که آقای مساوات دادند برای بنده تولید اشکال کرد و اگر این پیشنهاد تصویب شود بنده نمیدانم تکلیف کمیسیون بودجه چه خواهد بود و مقصود پیشنهاد کننده چه چیز است؟

آیا مقصودشان این است که بعد از تجدید نظر آن اقلامی را که برگشت می کند کمیسیون فردا فرد بمجلس بیاورد یا اینکه ایشان تصویب کمیسیون بودجه را در حذف آن اقلام بموجب این ماده تصدیق می کنند ولی می فرمایند اینها را که کمیسیون می خواهد بر قرار کند به مجلس راپورت بدهد

رئیس - مسئله گویا واضح است. آقای مساوات

(اجازه)

مساوات - نظر بنده هر دو مسئله است هم حذف وهم تصدیق برای اینکه چه حذف بشود چه تصویب بشود در هر صورت باید بمجلس بیاید بقول آقایان چهارده قلم بیشتر نیست پس چه کمیسیون حذف بکند چه تصویب باید بنظر مجلس برسد

مخبر - بنده نمی توانم قانع شوم برای اینکه چهارده قلمی که کمیسیون حذف کرده در کتابچه که چاپ شده آقایان مطالعه کرده اند و مجلس حق خودش را در این رایی که می دهد ادا کرده پس اولاً از مجلس حقی سلب نمی شود و ثانیاً آن اقلامی که حذف شده از قسمت تصویبش بیشتر اهمیت داده شده زیرا هم عده هم مبلغش بیشتر بود و مجلس این اصل را اتخاذ کرده که بطور کلی رای بدهد و وارد اشخاص نشود بنده از آقای مساوات تقاضا میکنم که نسبت به مخدومین هم همانطور تصدیق کنند و داخل اشخاص نشود فقط اگر میل دارند آن اقلامی را که کمیسیون استثناء تصویب می کند بمجلس راپورت بدهند و

بنده در این قسمت با ایشان موافقت میکنم مساوات - بنده بترتیبی که آقای مخبر اصلاح کردند قبول میکنم
رئیس - (خطاب بمخبر) آن قسمتی را که قبول میکنید بنویسید تا قرائت شود
مخبر - اطاعت میشود

رئیس - آقای حاج نصیر السلطنه (اجازه)

حاج نصیر السلطنه - این موادی که مطرح شده از طرف کمیسیون بودجه نبود بلکه قسمتی از نمایندگان آنرا پیشنهاد کرده اند حالا که آقای مخبر این اصلاح را قبول میکنند آیا رضایت خاطر سائر نمایندگان هم که آنرا امضاء کرده اند لازم است یا خیر

رئیس - این پیشنهاد راجع به کمیسیون است که در روز چهارشنبه یک پیشنهادی شد و به کمیسیون بودجه مراجعه شد و لابد یک دستورالعمل هائی به مخبر خود باید داده باشد اگر نداده کمیسیون غفلت کرده است

حاج نصیر السلطنه - روز پنجشنبه تقریباً نیم ساعت از ظهر گذشته این لایحه را بمکمیسیون بودجه ارجاع کردند ولیکن چون موقع کمیسیون بودجه گذشته بود نتوانست آنرا طرح کند و روز شنبه و یکشنبه هم بمناسبت جشن کمیسیون افتتاح نشد لهذا تصمیم کمیسیون در این باب معلوم نبود

رئیس - ممکن بود کمیسیون عصر پنجشنبه و صبح شنبه معتقد شود

مخبر - آن پیشنهاد اولی که در مجلس شده بود و بعضی آقایان امضاء کرده بودند در کمیسیون بودجه تحت مطالعه گذاشته شد ولی نسبت باو توافق نظر حاصل نشد ولی چون در همان جلسه یک قسمتی از آقایان که عضو هیئت متعده بودند و سه نفر از اعضاء کمیسیون بودجه بودند و در آن جلسه اکثریت داشتند این پیشنهاد را تهیه کردند بنابراین بنده هم خود را محق دانستم بنام کمیسیون بودجه این پیشنهاد را قبول کنم

رئیس - پیشنهادی که مخبر کمیسیون بودجه قبول کرده اند قرائت می شود

شرح ذیل قرائت شد
 اگر پس از تجدید نظر در اقلام معدومه کمیسیون بعضی از آنها را خواست مجدداً تصویب و پیشنهاد نماید باید راپورت مخصوص نسبت بانها تقدیم مجلس کند

آقا سید فاضل - بنده تقاضای تجزیه می کنم

رئیس - بعد تجزیه می شود یک پیشنهادی هم آقای نجات راجع بحذف کرده اند

ماده پنجم با اصلاح آقای مساوات شرح ذیل خوانده شد
 شهریه هائی که در کمیسیون حذف شده مجدداً در کمیسیون تجدید نظر خواهد شد

اگر پس از تجدید نظر در اقلام معدومه کمیسیون بعضی از آنها را خواست مجدداً تصویب و پیشنهاد نماید باید راپورت مخصوص نسبت بانها تقدیم مجلس کند
رئیس - همین طور باید نوشته شود ؟

مخبر - بنی
مساوات - بنده هم قبول میکنم

رئیس - پیشنهاد آقای نجات قرائت می شود

(بمضمون ذیل خوانده شد)
 پیشنهاد می کنم در چند قلمی که کمیسیون بودجه کسر یا قطع کرده است استثناء نشده در حکم سایر شهریه ها داده شود

رئیس - آقای نجات (اجازه)

آقا میرزا محمد نجات - اگر کمیسیون بودجه همانطور که درباره بعضی اغتیاء رعایت و ترحم کرده درباره فقره مهم **هدرس** - اینطور نیست **نجات** - در کتابچه هست اگر ترحم نمیگردد و قطع میگردد بنده عرضی نداشتم ولی نمی دانم چرا آنها را تصویب کرده اند و بعضی را قطع کرده اند برای مثل لازم می دانم اسم به برم همه شماها دیدند نایب حسین کاشانی را باسرش بدواز زدند و برای خرج تحصیل یک یسرش ماهی بیست تومان قرار دادند بنده نمی دانم چرا این بیست تومان را قطع کرده اند در حالیکه تمام دارائی آنها را دولت ضبط کرد هم چنین دولت چند سال است همادالکتاب را در قلم محبوس کرده است و در مقابل آن حبس یک مخارج خیلی کمی باو می دهند او را هم قطع کرده اند در حالیکه تمام دارائی آنها را باو وهم چنین حقوق سرداران سنجابی که خدمانی کرده اند کسر شده از حقوق ورثه ابوالفتح زاده و منشی زاده نیز مقداری کسر کرده اند بنده نفهمیدم بچه دلیل این کار را کرده اند از این جهت خواهش میکنم آقایان باستثناء قائل نشوند اگر کمیسیون یک نفری را لازم نمی داند حقوق همان یک نفر را قطع کند ولی آن عده را که قطع کرده است تصور می کنم لازم نبوده بنابراین خوب است کمیسیون موافقت کند و برطبق همان حکم کلی که درباره تمام داده شده رفتار شود و استثناء در میان نباید که لازم شود در مرتبه مجلس بیاید

مخبر - اگر آقای نجات بیشتر مطالعه می فرمودند خودشان ملتفت میشدند اولاً کسری که کمیسیون کرده مورد بحث

نیست زیرا مبنای پیشنهاد و کمیسیون بودجه و پیشنهاد آقایان همان کتابچه اولیه است که دولت چاپ کرده اما راجع باقلام معدومه که همانطور که قبلاً عرض کردم آقایان رجوع باسامی که در کتابچه است کرده اند و البته تصدیق می کنند که بایستی کمیسیون این را در نظر گرفته باشد زیرا بعد از حذف نسبت بیاره اقلام بعضی اظهارات شد مثلا درباره بکنفران شباهی شده و بغیال دیگری که سعی او بوده حذف شده بود بمده معلوم شد که اشتباه بوده یکی دو فقره از این مسائل موجب تردید کمیسیون بودجه شد باین جهت کمیسیون تجدید نظر را قائل شد حالاهمان طور که آقای مساوات اظهار کردند و بنده هم قبول کردم بعد از تجدید نظر اگر کمیسیون بخواهد بعضی آن معدومین را دوبرتبه قبول کند بمرض مجلس خواهد رساند پیشنهاد آقای نجات در واقع پیشنهاد راجع بحذف است بحذف که نمی شود رای بگیریم وقتی باثبات رای بگیریم رای منفی هم معلوم می شود بالفال تجزیه می کنیم

محمد هاشم میرزا - پیشنهاد آقای نجات مقدم بر ماده است

رئیس - تجزیه می کنیم بقسمت اول و دوم و بعد بمجموع قسمت اول و دوم رای می گیریم اگر بقسمت اول و به دوم بمجموع رای ندادید معلوم می شود قائل بحذف هستید

(قسمت اول قرائت شد)

رئیس - رای می گیریم آقایانی که تصویب می کنند قیام بفرمایند

(عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد ماده پنجم با پیشنهاد آقای مساوات قرائت میشود (شرح سابق قرائت شد)

رئیس - رای می گیریم بماده پنجم بترتیبی که قرائت شد آقایانی که تصویب می کنند قیام بفرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ششم (بتفصیل ذیل قرائت شد)

شهریه هائی که بعنوان حقوق تقاعدی یا انتظار خدمت در باره مستخدمین دولت برقرار شده پس از گذشتن قانون استخدام مشمول مواد قانون مزبور خواهد بود

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - گمان میکنم تا گذشتن قانون استخدام باید نوشته شود زیرا مقصود این است که اگر قانون استخدام در بین سال گذشت و حقوق تقاعدی معین شد دیگر نومانای چهارقران را نباید کسر کرد مقصود این بود که این رایی را که مادامی وقتی اعتبار دارد که قانون استخدام نگذشت و گویا هجارت (تا) بوده و (پس از)

خوانده شد
 رئیس - (تا) را اضافه می کنند
 آقای سلیمان میرزا
 (اجازه)

سلیمان میرزا - در اینجامینوسد بمنوان تقاعد و انتظار خدمت و شهریه ها هیچکدام بمنوان انتظار خدمت باعضاء ادارات داده نمیشود شاید منتظرین خدمت اشخاصی هستند که يك هفته و يك ماه دیگر برایشان کار پیدا می شود پس خوب است آقایان لطف فرمایند و این قسمت را بردارند و گمان می کنم مقصود آقایان هم منتظرین خدمت ادارات باشند زیرا این کتابچه مربوط به آنها نیست يك مطلب دیگر را هم با آقایان تذکر می دهم در موقعی که بودجه وزارت خانها مطرح بود باصلاح آقای سردار معظم که در آن وقت مخیر کمیسیون بودجه بودند و چهار دیوار می کشیدند یعنی در آن تاریخ در مجلس قرار دادند که شهریه ها توقیف است پس از آن تاریخ بیدم مطابق رأی مجلس شهریه ها توقیف شده تا این تاریخ بایستی هیچ شهریه نیرداخته باشند و البته نیرداخته اند و امروز که این قانون می گذرد باید قیدشود از تاریخ توقیف نه از اول حمل امسال

بنابر این بنده دو پیشنهاد در این موضوع کرده ام و گمان میکنم نظریات خود را تأمین میکند

رئیس - پیشنهاد آقای سلیمان میرزا شرح ذیل قرائت شد

مقام محترم ریاست مجلس مقدس بنده ماده ذیل را پیشنهاد می کنم
 شهریه هائی که بمنوان حقوق تقاعدی یا وظیفه درباره وراثت برقرار شده است تابع مشمول مقررات مواد قانون تقاعد و وظایف خواهد بود

تبصره - مادام که قانون استخدام تصویب نشده حقوق و وظایف فوق تمام پرداخت خواهد شد

سلیمان محسن
 مخیر - صحیح است
 رئیس - آقای حاجی شیخ اسدالله
 (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - چون این شهریه ها که بمنوان حقوق تقاعد داده میشود در وزارت خانها هم معمول است و قسمتی از آن ها جزو کتابچه شهریه هائیت متلا در وزارت خارجه و تلگراف خانه و جاهای دیگر معمول است ولی از روی يك اصل کلی اتخاذ نشده و تفاوت حقوق تقاعدی داده شده است این است که ما وقتی این پیشنهاد را کردیم عقیده مان این بود که این مواد شامل تمام آنها بشود و قانون استخدام هم که در مجلس مطرح است شاید یا زود روزی يك ماه دیگر بگذرد و پس از گذشتن البته حقوق تقاعدی مطابق قانون استخدام

داده می شود اما واضح بمنظرین خدمت که حضرت والا فرمودند منتظرین خدمت هم در وزارت خانها شهریه دارند اما در این کتابچه نیست این است که ما عقیده داشتیم که این مواد شامل حال آنها هم بشود ولی پس از آنکه قانون استخدام گذشت البته تکلیف منتظرین خدمت را هم معین خواهد نمود اگر چیزی برای آنها منظور شد که هیچ و اگر برای آنها هم حقوق تصویب نشد که موضوعش هم از بین می رود

مخیر - اظهاراتی که در این جاراجع باین ماده می شود مشکلی را مشکل تر میکند و بالاخره يك چیزی است مخالفت با تمام قوانین جاریه حقوق تقاعدی حقوق در مقابل خدمت است حقوق انتظار خدمت هیچ ارتباط و تناسبی با شهریه ها ندارد در موقعی که مادر کمیسیون بودجه اعتباری برای دولت می گذرانیم و همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند مسئله چهار دیوار در بین بود نظریه که کمیسیون بودجه اتخاذ کرد این بود که کلیه حقوق تقاعدی را که در بودجه وزارت خانها منظور شده بود از بودجه وزارت خانها منظور شده بود از بودجه وزارت خانها بردارند و داخل دیون عمومی کنند و برای همین مطلب به آقایان وزراء پیشنهاد شده بود که حقوق متقاعدین را جزو بودجه ننویسند و آنها را داخل شهریه ها بکنند برور و بلاحظه توضیحاتی که آقایان وزراء دادند این عقیده تا درجه تغییر پیدا کرد اگر چه در کمیسیون بودجه نسبت بیک قسمت از حقوق وزارت خارجه رأی قطعی داریم که برخلاف سابق متقاعدین جزو بودجه نوشته شود ولی سایر جاها خاطر من نیست گویا برای وزارت فوائد عامه هم همینطور رأی دادند ولی پس استدلالی گویا کمیسیون بودجه نظر اولی خود را رد کرده و این نظریاتی را و پیدا کرد در این صورت بچه فلسفه آقایان میخواهند حقوق اجرای وزارتخانه هائی را که چندین سال خدمت کرده اند و حقوق تقاعدی می گیرند برای يك مدت موقتی از وزارت خانها خارج کنند و آنوقت حکم قانونی چهار قران کسر را نسبت به آنها جاری کنند این صحیح نیست زیرا شهریه ها همانطور که آقایان ملاحظه کرده اند از برای دستگیری و بعضی ملاحظات دیگر بوده ولی حقوق تقاعد در مقابل خدمت است پررور در کمیسیون بودجه ما حقوق يك شخص را حساب میکردیم به بینیم حقوقی که از وزارت خارجه می گیرند و حقوقی که بموجب مواد قانون استخدام در تحت مشاوره است چه نسبتی دارد حساب کردیم دیدیم پنجاه و پنج سال خدمت کرده حالا بیک چنین شخصی مطابق این قانون آیا بایستی بگوئیم بیا تومانی چهار قران کسر کن

بنده از روزاول به آقایان یکی یکی عرض کردم که حقوق تقاعد را مزوج به شهریه ها نباید کرد و بنده هم آنروز با پیشنهادی که شاهزاده سلیمان میرزا کردند موافقت کردم و علاوه بر آن آقای وزیر مالیه هم برای همین کار تشریف آورده اند و نظریه دولت را اظهار کردند

یعنی امروز آقای رئیس الوزراء ایشان را مخصوصاً برای همین فرستاده اند که اظهار کنند حقوق متقاعدین را نیشود جزو شهریه ها قرار داد و این پیشنهاد که داده شده موافق رأی دولت است باین مناسبت متقاعدین از خدمت وزارتخانه ها مستثنی خواهد بود

رئیس - آقای سلیمان میرزا
 (اجازه)

سلیمان میرزا - بنده از يك مخالف عرض خواهم کرد

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله
 (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده عرضی ندارم

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا
 (اجازه نطق)

محمد هاشم میرزا - اینکه حضرت والا فرمودند پنج فقره ده فقره بیشتر نیست

گویا فراموش فرموده اند که چهل و پنج هزار تومان در وزارت خارجه و فوائد عامه حقوق باین عنوانات داده میشود و بعضی اشخاصی هستند که بعد از دو سال خدمت حقوق تقاعدی گرفته اند بعضی اشخاص دیگر هستند آن مقداری که حقوق داشته اند يك برابر و نیم کرده اند مثلاً کسی صد تومان حقوق داشته صد و پنجاه تومان گرفته است و این هیچ مناسبتی با شخصيك حقوق ضرب در مدت خدمت و هیچ قاعده از قواعد دنیا ندارد چون قرار نبود اسم اشخاص برده شود اگر اجازه بفرمائید در کمیسیون بودجه اسم آنها را نشان دهم که معلوم شود چقدر است باین جهت ما گفتیم قانون استخدام از مجلس بگذرد و تکلیف آنها را معلوم کند و واقعاً غیر از چند نفر که در وزارت خارجه حقوق تقاعدی داشته اند بقیه طوری است که مثلاً یکی را وزیر خواسته است از خدمت منفصل کند و وجودش را لازم ندانسته حقوق تقاعدی برای او قرار داده و چون رسم نیست در مجلس اسم اشخاص برده شود و بنده در کمیسیون بودجه مدلل می کنم باین جهت گمان میکنم تا گذشتن قانون استخدام این مسئله آنقدرها قابل مباحثه نیست و این تومانی چهار قران هم که کسر شده فرضام که از چند نفری که استحقاق دارند در این چند روزه کسر شود هیچ اهمیتی ندارد

رئیس - آقای مساوات مخالفند

مساوات - بنده مخالف با پیشنهاد هستم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب موافقتند؟

آقا سید یعقوب - بنده باماده که پیشنهاد کرده ایم موافقم

رئیس - آقای مساوات بفرمائید مساوات - بنده در این مسائل به چندین اصل معتقد بودم ولی میبینم شریک ندارم مثلاً یکی از اصولی که بنده معتقدم این است که تمام حقوقی که دولت میدهد بیک صیفه باشد نه اینکه بیک باسم شهریه و یکی باسم مستمری و یکی باسم تقاعد این بود که در آن ماده هم رأی ندارم و در اینجهام در اینکه وقتی قانون استخدام شامل این اشخاص شد حقوق تقاعدی بگیرند موافقم ولی باینکه نوشته اند تا زمانی که قانون استخدام نگذشته تمام بدهنده مخالف و دیگر این که باید این قانون از زمان توقیف تا آخر سال اجراء شود در اینجا نیست

مخیر - در پیشنهاد دیگر آقای سلیمان میرزا هست

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - اگر چه شاهزاده نصرت الدوله متغیر میشوند ولی گمان نمی کنم در این مملکت کسی بتواند ادعا کند که من بملکت خودم خدمت کرده ام (بعضی گفتند اینطور نیست خیلی خوب انشاء الله بعد از این همه خادم خواهیم شد) اساساً حق اولی مجلس شورای ملی تعیین بودجه است و مجلس باید تمام اینها را در تحت نظر بیاورد و هر کدام را صلاح دانست قبول کند خودتان تصدیق دارید در زمان فترت چقدر حقوق ها باسامی مختلف معین کرده اند مثلاً یکی چهار روزه حاکم بوده است از حکومت معزول شده آنوقت ماهی دو دست تومان برای او قرار داده اند همینطور منتظرین خدمت این اسامی را که شما ملاحظه میفرمائید بمنوان منتظرین خدمت یا حقوق تقاعدی شهریه در حقشان برقرار شده است فیر از آن اشخاص است که حقیقتاً خدمت کرده باشند و استحقاق حقوق تقاعدی داشته باشند در ماده اول پیشنهاد خودمان قرار دادیم که عملیات دوره فترت لغو است بنابر این آنهائی هم که در دوره فترت بمنوان حقوق تقاعدی و انتظار خدمت حقوق در حقشان برقرار شده است باید مشمولین همین مواد باشند بچه دلیل ما می توانیم بگوئیم کسانی که بواسطه توسطه و اقتدار بر وزارت خانه ها اسباب زحمت وزراء را فراهم نموده يك شهریه برای آنها برقرار شده و بیک اسمی برایشان در کتابچه قابل شده اند از این قانون خارج باشند لهذا این اثبات حق آنها را نمی کند و آنها باید مشمول همین مواد که پیشنهاد کرده ایم باشند رئیس به مذاکرات کانی است

مخیر - توضیحی لازم است عرض کنم

رئیس - در توضیح پیشنهاد خواهد گفت
 پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا قرائت میشود
 بشرح سابق قرائت شد
 رئیس - خطاب بشاهزاده سلیمان میرزا
 توضیحی دارید بفرمائید
 سلیمان میرزا - همینطور که شاهزاده
 نصرت الدوله توضیح دارند این کتابچه که
 بعنوان شهریه پیشنهاد شده شامل لنت تقاعد
 نمی شود اگر آقایان میل داشته باشند فقط
 در موضوع این کتابچه صحبت بفرمائید
 باید این ماده را پس بگیرند زیرا موضوع
 این ماده در این کتابچه نیست

محمد هاشم میرزا - هست
 سلیمان میرزا - این که می فرمایند
 هست بنده کتابچه را خواندم ندیدم فقط
 آنجا بعنوان شهریه نوشته شده است و
 هیچ اسمی از تقاعد نبرده است و چون
 آقایان آن شهریه ها را بطور کلی تصویب
 کردند اصلاً بهتر این بود این ماده را
 پیشنهادشان نمی نوشتند زیرا در این کتابچه
 که موضوع این مذاکرات واقع شده تمام
 با اسم شهریه نوشته شده هیچ جدولی در او
 نیست که ذکر شده باشد حقوق منتظرین
 خدمت از قرار ذیل است یا حقوق متقاعدین
 یا وظائف از این قرار است فرض بفرمائید
 این ماده را آآن آقایان بگذارند بعد
 از آنکه بالفرض در مجلس تصویب شود
 آنوقت وزیر یا اداره مربوطه که باید این
 قانون را با کتابچه تطبیق کند از اول تا
 آخر ورق می زند نمی بیند یک لنت
 تقاعد یا یک لنت وظیفه یا یک لنت انتظار
 خدمتی در کتابچه نوشته شده باشد بنده هم
 که ندیده ام چیزی باین اسم ها نوشته
 شده باشد بملأه اگر آقایان این ماده را
 داخل کنند آن وقت این مشمول آنها می
 هم که در مقابل خدمت حقوق تقاعدی
 گرفته اند میشود و انصاف نیست از آنها
 دیناری کسر شود

محمد هاشم میرزا - اگر اینطور
 باشد اشکالی نداریم
 سلیمان میرزا - حقوق تقاعدی به
 موجب قانون استخدام است و بهر کس
 حقوق تقاعدی دادند دیگر نمی شود کسر
 کرد هم چنین وظیفه نیز وظیفه در حق
 وارث مستخدمین است که در مقابل خدمت
 و زحمت پدرشان بآنها یک وظیفه میرسد
 که تا وقتی بعد رشد نرسیده اند حقوقی
 از صندوق عمومی بآنها داده شود پس
 انصاف نیست از آنها هم کسر شود و هیچ
 وقت هم بیانصد تومان نخواهد رسید انتظار
 خدمت هم بکلی خارج از این موضوع
 است و نمی شود برای آنها حرفی زد زیرا
 این منتظرین خدمتی را که شما اظهار می
 کنید شاید هفته دیگر داخل خدمت شوند
 و بهیچوجه این حقوق را نگیرند حالاً بگذاریم

از ایام فترت که باشخاص مختلف بعنوان
 منتظر خدمت شهریه داده اند در اینصورت
 اگر آقایان این ماده را مسترد می دارند
 بنده هم پیشنهاد خودم را مسترد می دارم
 زیرا تقاعد و وظایف در موقع خود صحبت
 خواهد شد ولی اگر لازم می دانید باقی
 باشد برای اینکه در موقع تفسیر و تفسیر سوء
 تفسیر نشود اینطور بنویسند بهتر و واضح
 تر است

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا
 (اجازه)

محمد هاشم میرزا - این کتابچه فهرست
 و اندیکاتور آنهاست بالاخره چون نمیبوهام
 داخل اشخاص بشوم فرمایشاتی که شاهزاده
 فرمودند مامم میل داریم ولی اجازه -
 بفرمائید بجلسه دیگر محول شود که ما در
 خارج بنشینیم مذاکره کنیم والا هر رأی
 بدیم چهار اشکال خواهیم شد برای این
 که همانطور که عرض کردم حقوق تقاعد در
 حق اشخاصی برقرار کرده اند که هیچ نمی
 شود مجازاً هم در حق آنها استعمال کرد
 زیرا بیشتر آنها در سال آخر خدمت مامی
 صد تومان صد تومان داشته اند و حالامامی
 دوست تومان به آنها داده اند این ترتیب
 با کدام یک از قوانین استخدام دنیاموافق
 می کند لهذا عقیده بنده این است که بگذاریم
 برای جلسه بعد تا بایک دیگر مذاکره
 کنیم و یک رأی توافقی مثل چند ماده که
 رأی دادیم بدیم والا بنظر بنده اگر امروز
 رأی داده شود مقاصد همه انجام نمی
 شود

مخبر - اگر بجلسه بعدی ماند بنده
 توضیح خود را عرض کنم
 رئیس - دارد تمام می شود
 بفرمائید

مخبر - باز هم شاهزاده محمد هاشم
 میرزا در ضمن اظهاراتشان مطلب را مورد
 شبهه قرار داده اند در صورتی که هیچ مورد
 شبهه نیست حقوق تقاعدی که ما در نظر
 داریم مربوط باین اقلامی که در کتابچه هست
 نیست آقایان اعضاء کمیسیون بودجه مسبوتند
 که هر کدام از بودجه های وزارتخانه های
 قسمت حقوق تقاعدی دارد آنها در این -
 کتابچه نیست

محمد هاشم میرزا - هست نشان می
 دم

مخبر - اگر هم هست بر حسب پیشنهادی
 است که دولت کرده حالاً بنده یک ترتیبی
 عرض می کنم که جمع بین نظر
 حضرت والا رساپرین را بکنند و گمان
 شاهزاده سلیمان میرزا که امضاء کرده اند
 و بنده هم که قبول کرده ام آقای وزیر مالیه
 هم شاید قبول کنند و آن این است که پیشنهاد
 کنیم حقوق تقاعدی جزو بودجه
 های وزارتخانه ها منظور خواهد شد
 آقا سید فاضل - با بقید چهارقران

کسر
 مخبر - بالاخره تصدیق می فرمایند
 آن مسئله که بنده عرض کردم عمومیت
 ندارد بنده هم نمی خواهم با حضرت والا
 مخالفت کنم ما همه که موافق هستیم قانون
 استخدام شامل تمام بشود ولی عجالتاً و
 موقتاً ما این را مثل سابق بپردازیم بهتر
 است بعد که قانون استخدام شامل تمام
 بشود ولی عجالتاً و موقتاً ما این را مثل
 سابق به پردازیم بهتر است بعد که قانون
 استخدام گذشت همه را اصلاح می کند و
 اینکه آقای آقا سید یعقوب می فرمایند چه
 خدمتی کرده اند خدمت هر کدام یک معنی
 دارد خدمتی که از اعضاء اداره می خواهند
 همان آمدن صبح با اداره و انجام وظایف
 خودشان است ممکن است ده سال بیست
 سال خدمت کرده باشند و هیچ خدمت نمایانی
 نکرده باشد و قلمه پرت آرتو دریا هم
 نگرفته باشند خدمت اداری ادای وظیفه
 است و این است که مطابق نظامات مقرر
 صبح بیاید پشت میز به نشیند پنجاه فقره
 کافذیکه هست بنویسد بعد که مدت خدمتش
 تمام شد یا بواسطه ضعف یا بواسطه پیری
 برود در خانه اش راحت به نشیند

محمد هاشم میرزا - البته ما حقوق
 تقاعدی را . . .
 (صدای زنگ سکوت)
 رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله
 (اجازه)
 حاج شیخ اسدالله - در همین کتابچه
 که طبع و توزیع شده اگر مراجعه بفرمائید
 یک اسمی خیلی زیاد هست که اسم تقاعد
 را برای آنها فائل شده اند اگر اجازه
 می فرمائید اسم بعضی از آنها را بنده ذکر
 کنیم و آن ها را معرفی کنیم یک اشخاصی
 که شاید پنج سال یا شش سال خدمت
 کرده اند و جوان هم هستند در این کتابچه
 هستند که حقوق تقاعد می گیرند آیا باید
 آنها تومانی تومان بگیرند و از سایرین
 کسر شود اگر می فرمائید کسر شود باید
 از همه کسر بکنند و اگر هم کسر نشود از
 هیچکدام کسر نکنند بنده به تفکیک فائل
 نیستم قانون استخدام که می گذرد شامل
 آنها که متقاعد هستند خواهد شد و بنده
 فلسفه برای این نمی بینم که فرقی بین این
 اشخاص گذاشته شود این است که پیشنهاد
 کردیم این شهریه ها از همان قرار بگذرد
 خوب است عجله بفرمائید که زودتر قانون
 استخدام بگذرد و این اختلافات بکلی رفع
 شود و این قدرها هم اختلاف پیدا نشود در
 قسمت دیگر هم عقیده بنده برخلاف عقیده -
 شاهزاده سلیمان میرزا هست بنده معتقد
 هستم بودجه که تصویب میشود باید از اول
 حمل باشد و نسبت بقبل از حمل باید مطابق
 سنوات گذشته اجرا شود

پس این همان حقوق دیوانی است
 که بآنها داده میشد و این که عنوان انتظار
 خدمت نوشته شده است برای این است که
 صاحبان حقوق می گویند اگر عنوان تقاعد
 بروی ما بگذارید مثل این است که بایک
 توپین می شود و انتظار خدمت را بهتر و
 افتخار دانسته اند تا این که اسم تقاعد برای
 آنها گذاشته شود والا طالب آنها متقاعد
 تر از متقاعدین هستند و یک خدمات زیادی
 کرده اند و دولت باید از آنها نگاهداری
 کنند بنده استدعا می کنم این حقوق بحال
 خودش باقی بماند و کسر نکنند و بر فرض
 فرمایش شاهزاده محمد هاشم میرزا اگر
 یک اشخاصی در جزو این ها باشند که بدون
 مزایا حقوقی بعنوان تقاعد گرفته باشند
 بکلی از این قاعده مستثنی خواهند بود ولی
 در حق یک اشخاصی که در وزارت خانه ها
 دارای یک سوابقی هستند و متقاعدین وزارت
 خانه محسوب می شوند در حق آنها نباید
 این قانون را اجرا کرد اما برای اشخاصی
 که بوسایل دیگر خود را داخل این قسمت
 کرده اند اگر برای خارج کردن و متنه
 کردن آنها چیزی بنظر تان میرسد بفرمائید
 ولی قسمتی که دارای مدتی خدمات هستند
 و شهریه از اصل مستمیریشان در حقشان
 برقرار شده باید حقوق آنها را تمام داد
 منتظرین خدمت هم بطور کلی حقوقشان
 جزو این کتابچه نیست و جزو مضارح جاری
 هر وزارتخانه است
 رئیس - رأی میگیریم بقابل توجه
 بودن پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا
 آقایان بیکه این پیشنهاد را قابل توجه میدانند

قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه شد ماده ۷ قرائت
میشود آقای سلیمان میرزا
(اجازه)
سلیمان میرزا - بماده ششم باید
رای گرفت .
رئیس - مطابق نظامنامه داخلی نمیشود
رای گرفت چون پیشنهاد قابل توجه شد باید
بکمیسیون بروم
آقای منتصرالملک ماده ۷ را بمضمون
ذیل قرائت نمودند
ماده ۷ - مدت اجرای مواد فوق تا
آخر برج حوت هذمه السنه است
رئیس - آقای سلیمان میرزا
(اجازه)
سلیمان میرزا - عبارت این ماده هم بطوری که
آقایان ملاحظه میفرمایند ناقص است یعنی انتها
اش معین است ولی ابتدایش معین نیست
بنابراین ابتدایش را معین کرد و ابتدایش
را اگر آقایان در نظر داشته باشند و
توقیف فرمایند همان وقتی است که حقوقات
توقیف شده و از آن تاریخی است
که در مجلس برای بودجه ها تکلیف
معین کردند آقایان در مجلس بنظر بیاورند
قانونی که در آن تاریخ گذشت در آنجا
قبضه شده است که کلیه مستمریا و شهریه
ها تکلیفش در آیه معین خواهد شد و
تقریباً باین عبارت آقایان تصدیق کرده اند
و البته دولت هم از آن تاریخ ببعد
شهریه را پرداخته است و اگر امروزه
اجازه بدهیم به پردازد توقیف را برداشته
ایم و باید از تاریخ توقیف پردازد
بنا بر این ابتدایش باید معین شود
و انتهایش هم تا آخر سال است این است
که بنده هم بهمین ترتیب پیشنهاد کرده ام
رئیس - آقای حاج شیخ
اسدالله
(اجازه)
حاج شیخ اسدالله - بنده نظرم
نیست مجلس رای بتوقیف داده باشد
و چنین ماده نگذشته است و لیکن اساساً
بنده عرض می کنم این تصویبی که می
شود راجع با مسال است و مثل سایر
بودجه ها باید یکساله داده شود و شاید
یک قسمتی از آنها هم داده شده باشد و
حالا اگر بخواهیم بگوئیم این قسم باشد
دولت دچار اشکالاتی خواهد شد این است
که تصور می کنم تصویب آقایان باید از
اول حمل باشد حالا اگر دولت توضیح بدهد
که قبل از حمل را نپرداخته است ما می
توانیم تصمیمی اتخاذ کنیم ولی اگر داده
باشد ما نمیتوانیم بگوئیم پس بگیرد
وزیر مالیه - عرض می شود از
شهریه های پارسال یک مقداری پرداخته
شده و یک مقدار گزافی هم باقی است

ولی این تصویب نامه را حالا نمی شود
شامل آنها کرد زیرا پارسال یکمقدار
دولت تصمیم گرفت که مازاد پنجاه تومان
را تومانی پنجقران پردازد و مطابق این
تصویب نامه باید مبلغ گزافی از بابت
تومانی یک قران تفاوت پردازد
و این یک زحمت بزرگی است و توقیف
را هم مجلس رای نداده بنابراین عقیده
بنده این است که فرار بگذارند از اول
هذمه السنه پرداخته شود و نسبت ببودجه
سنه گذشته مثل سنوات قبل رفتار شود
بعلاوه آنوقت که مجلس این نظریه را داشت
برای این بود که در پانزدهم دلو بودجه ها
بباید به مجلس و مطابق امتیازاتی که در
کمیسیون بودجه معین شده بود پرداخته شود
بعد که بتوقیف افتاد مجدداً اینطور برقرار
شد که بودجه ها را پانزده روز بعد از محل
بیاورند و بتصویب مجلس برسانند و در حقیقت
تصمیم اولیه لغو شد و چون بتوقیف افتاد
خوب است سنه ماضیه از این ترتیب مستثنی
باشد
مخبر - بنده نمی دانم تصویب اولی و
دومی کدام است ماده شش لایحه بودجه
این است
ماده - تعیین تکلیف شهریه ها و
مستمریها که مجموع آنها مطابق صورت
ارسالی وزارت مالیه یک میلیون و دویست و
دوازده هزار و سیصد و چهار تومان
نقد و هشت صد و بیست و پنج
خروار و هشتاد و هفت من گندم و نهصد و
سی و چهار خروار و بیست و شش من جو
و یکصد و نود خروار و بیست و چهار من
شلتوک است در انتظار رسیدن صورت جزء
آن منوط بتصویب خاص است که پیشنهاد
آن مطابق مذاقه از طرف کمیسیون بودجه
بمجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد توقیف
معینش چیست؟ بعد از آنکه موکول بتصمیم
بعد شد دولت بچه حق می تواند یک دینار
پرداخته باشد باقی حقوق ادارات اجازه
داده شده که مطابق این اعتبار وزیر مالیه
باید به پردازد ولی این قسمت را تصریح
کردیم که موکول بتصویب بعد است این
را از نقطه نظر تذکار با آقایان بود که عرض
کردم
رئیس - آقای آقا سیدفاضل موافقت
(در اظهار جواب حالت تردیدی
بروز دادند)
رئیس - اگر مطلبی ندارید شخص
دیگر مذاکره کند
آقا سید فاضل - خیر چیزی صلاح
نمی دانم عرض کنم
رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد
دولت آبادی
(اجازه)
حاج میرزا علی محمد دولت آبادی -
عرضی ندارم

رئیس - آقا محمد هاشم میرزا
محمد هاشم میرزا - بعد از این توضیح
اگر شاهزاده سلیمان میرزا پیشنهاد خودشان
را مسترد دارند بهتر است برای اینکه
خودشان چند روز قبل پیشنهاد کردند
همینات دوره فترت لغو است پس چیزیکه
لغو است دیگر توقیف معنایی ندارد شاید
از آن تاریخ نپرداخته باشند ولی لطفاً
توقیف معنی ندارد اما اینکه می فرمایند از
چه تاریخ ابتدایش باشد بنده عرض می کنم
ابتدایش را از روزیکه دولت پیشنهاد کرده
باید قرارداد چون دولت تازه پیشنهاد کرد
و آقایانهم آن را پیشنهاد تازه قرض کرده
اند از همان تاریخی که دولت پیشنهاد کرده
است باید پرداخته شود
رئیس - مذاکرات کافی است. پیشنهاد
شاهزاده سلیمان میرزا قرائت می شود
(بمضمون آتی قرائت شد)
بنده ماده ذیل را بعنوان ماده الحاقیه
پیشنهاد می کنم
ماده الحاقیه - ابتدای اجرای مواد
فوق از روزی است که تأدیه شهریه ها توقیف
شده است سلیمان معین فیروز
رئیس - شاهزاده سلیمان میرزا
(اجازه)
سلیمان میرزا - این که آقایان
می فرمایند توقیف شده یا پرداخته نشده
بنده حرفی ندارم مقصود یکی است ولی
اجازه می فرمائید در ضمن توضیح این مسئله
گفته شود که بعد از قانون محتاج بتفسیر
نشود این که آقایان پیشنهاد کنند میگویند
بنده الغایب را پیشنهاد کرده ام و مجلس
قبول کرده اگر این مطلب را قبول دارند
بنده این پیشنهاد را مسترد می دارم و
آنوقت دولت باید از حالا پردازد دیگر
از اول سنه معنی ندارد و باید پیشنهاد کنند
قانون شهریه ها از امروز مجرای است و
باید معین نمایند که تاریخ پرداخت این
شهریه ها از شانزدهم اسد تا آخر سال
است اگر اینطور پیشنهاد می کنند بنده
موافقم زیرا شش ماه از این شهریه ها کسر
می شود ما اگر عبارت را باین ترتیبی که
نوشته شده باقی می گذارند چه حول تکلیف
است و در آن صورت ممکن است از همان
روز تا حالا بترتیب سابق بدهند و نظریه
امروزه پیش نرود و این که آقای وزیر
مالیه فرمودند و تصور نمودند تومانی یک
قران با صرفه رسانده اند فراموش فرموده اند
که ما دو هزار تومانها را پانصد تومان
تصویب کرده ایم و از پنجاه تومان بیلا
چهارقران کسر را تصویب کرده ایم اگر
این ترتیب را قبول کنیم آنوقت دو هزار
تومان از قرار تومانی پنجقران هزار تومان
خواهد گرفت در صورتی که با آن ترتیب
فقط پانصد تومان خواهد گرفت پس این
ترتیبی که آقای وزیر فرمودند صرفه نبود
و این توضیح را برای این دادم که مطلب

معلوم شود راجع بابتدای پرداخت هم اگر
ابتدای پرداخت از تاریخ امروز باشد مطابق
قوانینی که از مجلس می گذرد بنده کاملاً
موافق هستم و بنده هم پیشنهاد می کنم این
شهریه ها از تاریخ امروز که شانزدهم اسد
است پرداخته شود والا ما باید ابتدایش
را تعیین فرمائید
مخبر - لفظ توقیف را مبدل بعدم
پرداخت فرمائید
(مجدداً پیشنهاد بمضمون
ذیل قرائت شد)
ماده الحاقیه - ابتدای اجرای مواد
فوق از روزی است که شهریه ها پرداخته
نشده است
رئیس - رای می گیریم بقابل توجه
بودن این پیشنهاد آقایانی که این پیشنهاد
را قابل توجه می دانند قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد
ماده هفتم بشرح فوق مجدداً قرائت
شد
رئیس - در این باب مخالفی نبود
(اظهاری نشد)
رای می گیریم باین ماده آقایانی که
تصویب می کنند قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد تبصره قرائت
می شود .
(بشرح ذیل قرائت شد)
تبصره شهریه هایی که بتصویب مجلس
شورای ملی قبل از این تاریخ رسیده
است مشمول مواد این قانون نخواهد
بود
رئیس - شاهزاده سلیمان میرزا
(اجازه)
سلیمان میرزا - این شهریه هایی که
مجلس سابق تصویب کرده شامل این مواد
نخواهد بود (گفته شد خیر) پس تکلیف
آن شهریه هایی که مجلس اول و دوم و سوم
تصویب کرده چیست؟ اگر مقصود کلیه
شهریه هایی است که در مجلس اول و دوم و
سوم تصویب شد بنده هم موافقم ولی اگر
نظر آقایان شهریه هایی باشد که مجلس
چهارم تصویب کرده و آنهایی که در مجلس
سابق تصویب شده شامل مواد پیشنهادی
باشد بنده یک چیز فریبی می بینم
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا
(اجازه)
محمد هاشم میرزا - همینطور که
فرمودند لفظ قبلاً خوب نیست زیرا از حالا
تا آخر سال هم هر شهریه بگذرد نباید
مشمول این قانون بشود بعقیده بنده باید
نوشته شود کلیه شهریه هایی که
مدارج قانونی خود را طی کرده است
مشمول این قانون نخواهد بود
رئیس آقای محقق العلماء
(اجازه)

محقق العلماء - بنده مخالف

مستم

رئیس بفرمائید

محقق العلماء عرض می کنم چه ضرر دارد مشمول همین ماده هم باشد.

مخبر این شهریه هائی که قبل از گذشتن این قانون از مجلس گذشته و تصویب شده ملت استثنای آنها این است که در موقع با مطالعه در اطراف و ملاحظه سوابق تصویب شده و امروز بطور کلی تصویب می کند شهریه ها تومانی چهارقران کسر شود ولی شهریه هائی که در این مجلس با سایر مجلس ها گذشته است آنها چون باسم اشخاص گذشته یا باسم ورثه اشخاص بوده و یا ملاحظاتی شده آنها را البته نباید مشمول این مواد نمود

رئیس آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی

(اجازه)

حاج میرزا علی محمد بنده

نفهمید مقصود چیست؟ ما در اینجا رأی کلی دادیم که از پنجاه تومان بیست و چهار پرداخته شود و از پنجاه تومان بیست و چهار قران کسر شود آنوقت اگر شهریه هائی که در مجلس های سابق گذشته خارج کنیم معنی ندارد و مقصود از این تبصره همین شهریه هائی است که در دوره چهارم گذشته نه اینکه کلیه شهریه ها

مخبر خیر اینطور نیست

رئیس مذاکرات کافی است (بعضی گفتند بلی کافی است) پیشنهاد آقای تدین قرائت میشود

(بعضی آتی قرائت شد)

پیشنهاد می کنم که ماده ذیل بر مواد فوق اضافه شود
ماد شهریه هائی که قبلا مجلس تصویب نموده بقوه خود باقی و مشمول مواد فوق نخواهد بود.

سید محمد تدین

رئیس آقای تدین

(اجازه)

تدین - این شهریه هائی که در این مجلس تصویب شده است منطبق ندارد ما آنها را کسر کنیم و همین مجلس سابق هم اگر شهریه هائی تصویب کرده باشند البته بقوه خود باقی است بنا بر این عقیده بنده این است که کلیه شهریه هائی که قبل از این تاریخ اعم از این که مجلس یا مجلس سابق تصویب کرده باشد بقول خود باقی است یعنی همان ترتیب که مجلس تصویب کرده است باید دریافت دارند و مشمول مواد فوق نخواهد بود.

رئیس - رای می گیریم

مقابل توجه بودن این پیشنهاد.

بعضی گفتند این پیشنهادین

ماده است

رئیس - اگر همین ماده است که رای نخواهید داد رای می گیریم پیشنهاد آقای تدین آقایانی که قابل می دانند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد آقای حاج میرزا عبدالوهاب قرائت می شود.

(بهرح آتی قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم همه شهریه ها مثل هم باشند فرقی بین مصوبه مجلس و غیر مصوبه نباشد. عبدالوهاب الرضوی

رئیس - دیگر نمیشود در این پیشنهاد آقای سلیمان میرزا که در جلسه قبل قابل توجه شده بود باید رای بگیریم

بعضیون ذیل قرائت شد

شهریه هائی که بدون تصویب مجلس شورای ملی باشد منسوخ و هر گونه تصمیماتی که در این موضوع در ایام فترت گرفته شده لغو است

مخبر رای گرفته شد

رئیس - دیگر نمیشود و در این پیشنهاد رای گرفت در پیشنهاد آقای سلیمان میرزا که در جلسه قبل قابل توجه شده بود باید رای بگیریم.

بعضیون ذیل قرائت شد

شهریه هائی که بدون تصویب مجلس شورای ملی باشد منسوخ و هر گونه تصمیماتی که در این موضوع در ایام فترت گرفته شده لغو است

رئیس - رای قطعی نبود. قابل توجه نشد. رای می گیریم باین پیشنهاد که ماده هشتم خواهد شد

(بعضیون از نمایندگان ماده

اوز می شود)

رئیس - بالفعل رای می گیریم بعد ماده بندی خواهد شد.

آقایانی که این ماده را تصویب

می کنند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد و ماده دیگر مانده است که در جلسه آتی باید تکلیفش معلوم شود.

آقای شیخ المراقین زاده

(اجازه)

شیخ المراقین زاده - اگرچه وقت خیلی گذشته ولی محض این که آقایان بنده را معذور بدانند مختصراً عرض می کنم تقریباً نه ماده میشود از قضیه امتیاز فقط شمال می گذرد در این مدت افراد ملت و آقایان نمایندگان هم منتظر بودند دولت نتیجه عملیات خودش را به مجلس شورای ملی بیاورد و تا کنون اثری از اقدامات دولت دیده نشده چندی قبل

شهریه شد که يك کمیانی دیگری آمده و پیشنهادی هم بدوات داده و دولت هم مشغول است. اقداماتی در صورتیکه مطلب از مطالب اساسی است و گمان می کنم نمایندگان محترم هم خیلی علاقه مند باینجا آن باشند خواستم در این جلسه از آقایان نمایندگان تمنا کنم که عطف توجهی باین مسئله کنند و از هیئت دولت تقاضا کنند نتیجه اقدامات خود را به مجلس شورای ملی بفرستند شاید هم هیئت دولت محتاج باشند که آقایان نمایندگان هم يك کمکی کرده باشند چون دیدم تقاضای بنده خیلی اهمیت دارد عرض کردم حالا بسته بنظر نمایندگان محترم است

وزیر مالیه - راجع با اهمیت این موضوع شاید کاملاً خاطر آقایان مستحضر باشد که دولت این مسئله را فوق العاده طرف توجه قرار داده مخصوصاً آقای رئیس الوزاء که در ابتدای امر هم در کابینه سابق خودشان اقدام کردند البته خیلی میل دارند زودتر موافق باینجا او بشوند در ابتداء این اعتبار فقط برای یکسال کمیانی تصویب شد در این

اواخر مجلس اجازه داد که با کمیانی های دیگر هم مذاکره شود و البته در موقع پیش آمدن رفایت برای يك امتیاز مذاکرات زیاد تر طول می کشد و دولت ناچار است مدتی مطالعه کند و هر کدام بصلاح نزدیکتر باشد داخل مذاکره شود و شرایطشان را بایکدیگر مقایسه کند و به مجلس بیاورد

مشغول هم هست نهایت پیشنهادها و مذاکراتی که شده است که از واشنگتن بایست ارسال داشته اند و باید بر مرکز برسد و تا آنها برسد تصمیم قطعی دولت معلوم نمی شود و حتی وعده هم کرده اند بایست هوای بفرستند که زودتر برسد و دولت فوق العاده مایل است این امتیاز از تصویب مجلس بگذرد زیرا

پاره معظورات بواسطه گذشتن آن رفع می شود

رئیس - آقای ارباب کبشرو (اجازه)

ارباب کبشرو - بنده هم که اجازه خواستم برای این بود در این مدتی که در اینجا نبودم اطلاع نداشتم بدیهی است آن روزیکه آقایان نمایندگان تصمیم گرفتند که مسئله رقابت پیش آورند برای صلاح مملکت بود که دست دولت باز باشد و با هر کس طرف مذاکره شود و ببینند پیشنهاد هر يك مملکت با صرفه تر است به مجلس شورای ملی پیشنهاد کنند متأسفانه از قراریکه بنده این چند روزه شنیده ام نماینده این کمیانی جدید که رقیب کمیانی پیش واقع شده و مدتی است در اینجا است يك هر یضه هم بمقام ریاست مجلس تقدیم کرده است بنده از مقام ریاست تقاضا دارم اگر يك چنین کاغذی نرسیده بفرمائید و اگر هم رسیده است در جلسه آتی قرائت شود تا

اگر نظریاتی در اطراف آن هست مذاکره شود
رئیس - کاغذی به بنده بانگلیسی نوشته بودند دادم ترجمه بکنند وقتی که حاضر شد به عرض آقایان خواهد رسید
آقای تدین -

(اجازه)

تدین - عرض بنده راجع به چند سؤالی است که از آقایان وزراء کرده ام یکی از وزیر خارجه است که در تاریخ دهم

سرطان بوده و تا کنون متجاوز از یکماه است حاضر نشده است جواب بدهند در صورتیکه بعقیده بنده آن موضوع خیلی مهم است و راجع است بامتداد خط آهن انگلیسها از سرحد ایران بداخله خاک ایران

تا بند ز آب که چهارده فرسخ است و معلوم نیست با اجازه دولت بوده یا نبوده است دو سؤال دیگر هم حضور مبارک تقدیم کرده ام یکی راجع بوزارت داخله و دیگری از وزارت پست است نظر به

علاقه مندی که بنده باین موضوعها دارم و هر دو هم مهم است و با اینکه شاهزاده سلیمان میرزا از مقام ریاست تقاضا کرده اند به آقایان وزراء تاکید شود برای این

جواب حاضر شوند با وجود این حاضر نشده اند بنابراین بنده تقاضا می کنم از مقام محترم ریاست تاکید شود که برای جلسه دیگر حاضر شده جواب سئوالات را بدهند.

رئیس - تاکید شده و باز هم تاکید میشود آقای نصرت الدوله

(اجازه)

نصرت الدوله - بنده در تعقیب اظهارات آقای ارباب کبشرو اظهاراتی داشتم ولی وقتی که ایشان فرمودند اگر کاغذی رسیده است قرائت شود بنده هم ساکت بودم و قانع شدم ولی حالا می خواستم از مقام ریاست استعاضا کنم که در تشکیل جلسه آتی تسریع فرمایند و جلسه نزدیکتری معین شود که این مراسم قرائت شود ما اطلاع داریم که کمیانی که رقیب بود که ما از يك باد هائی که مخالف احساسات اهالی مملکت و شرکت آن کمیانی بانگلیسها بود قرار کنیم مایوس شده است یکی از آنها رفته است و يك نفر دیگر هم روز یکشنبه حرکت خواهد کرد و با این اسرار وقت پیشنهاد خود را پس می گوید و می رود و اگر ما منتظر نیست هوای باشیم آنها به لوری حساب خواهند کرد که روزی برسد که این یکی هم رفته باشد و باز ما مصادف با وضع سابق بشویم یعنی در مقابل ما يك نفر باشند چنانچه از اول هم يك نفر بود باین ملاحظه تقاضا می کنم جلسه را زودتر معین فرمایند آن مراسم که عرض کردم مطرح شود و نظریاتی که هست اظهار شود.

رئیس - ممکن است جلسه را برای

فردا قرار بدیم (بعضی تصدیق نمودند)
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله
(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - در صورتی
که فردا جلسه تشکیل می شود بنده همراهم
را فردا عرض خواهم کرد

رئیس - جلسه فردا سه ساعت ونیم
قبل از ظهر دستور هم اولاً بقیه قانون
راجع بشهریه ها و ثانیاً موضوعی که مذاکره
شد ثالثاً قانون استخدام

حاج شیخ اسدالله - عرض دیگری
هم دارم و آن این است که چون در جلسه
فردا راجع به نفت مذاکره می شود بنده
عقیده دارم که باید تذکر داده شود هیئت
دولت هم حاضر باشند اگر توضیحی لازم
باشد اظهار نماید

مجلس دو ساعت ونیم بعد از ظهر
ختم شد موتمن الملک

جلسه ۱۳۴

صورت مشروح مجلس
یوم چهارشنبه پانزدهم
ذی حجه ۱۳۴۰ مطابق
هفدهم اسد ۱۳۰۱

مجلس دو ساعت ونیم قبل از ظهر به
ریاست آقای موتمن الملک تشکیل گردید
صورت مجلس یوم شانزدهم اسد را
آقای امیرناصر قرائت نمودند

رئیس - گویا نسبت بصورت مجلس
ایرادی نباشد؟ آقای ندین
(اجازه)

ندین - این طور که در خاطر بنده
است مسئله امتیاز نفت شمال جزء دستور
نبود فقط قرائت آن مراسم جزء دستور
بود و در صورت مجلس کلمه امتیاز نفت نوشته
نشده است

رئیس - بله همین طور است قرائت
آن مراسم جزء دستور بود و باید اصلاح
شود دیگر ایرادی نیست
(اظهاری نشد)

رئیس - صورت جلسه با این یک فقره
اصلاح تصویب شد بالفعل ماده ششم قانون
شهریه ها مطرح است

(ماده ششم بشرح ذیل
قرائت شد)

ماده ششم - اعضاء متقاعد وزارت
خانها که حقوق آنها جزو کتابچه شهریه
نماداد شده باید از آنجا خارج و در جزو
بوده خود وزارتخانها پیشنهاد و مورد
تصویب شود

پس از گذشتن قانون استخدام تمام
متقاعدین مشمول آن قانون خواهند بود
مخبر - قبل از مذاکره لازم است يك
توضیحی عرض کنم پیشنهاداتی که در جلسه
قبل قابل توجه شده بود در کمیسیون مطرح
مذاکره شد و این راپورت که در حقیقت
اصلاحی است در زمینه پیشنهاد شاهزاده
سلیمان میرزا تقدیم شد ولی در طبع مقدمه

آن اشتباهی شد (يك ماده دیگر برای
تصویب بمجلس پیشنهاد میشود) این مسئله
زائد است و چنین ماده نیست و این ماده
همان ماده هشت است که دیروز در مجلس
تصویب شد و محتاج بماده دیگر نیست
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله
(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - لازم است بنده
توضیحی راجع راپورت کمیسیون بودجه
عرض کنم در جلسه قبل نسبت بحقوق اعضاء
واشخاصی که بنام حقوق تقاعد شهریه دریافت
می نمایند مذاکره شد و پیشنهادی هم در
این موضوع شد که قابل توجه گردید و آن
پیشنهاد این بود اشخاصی که بنام حقوق
تقاعد شهریه میگیرند

باید از این قانون مستثنی باشند ولی بنده با
این پیشنهاد مخالف بودم و این پیشنهاد در
کمیسیون مطرح ولی قابل توجه نشد و
کمیسیون به آن رأی نداد و پس از آنکه
آن پیشنهاد در کمیسیون تصویب نشد این
پیشنهاد قابل توجه و بمجلس تقدیم شد و
چون يك قسمت زیاد از اقلام کتابچه شهریه
راجع باشخاصی است که بنام حقوق تقاعد
شهریه می گیرند در حقیقت بعضی از آنها
هم طوری هستند که حقاً باید حقوق تقاعد
بآنها داده شود که تقریباً شصت یا هفتاد سال
با کمال درستی خدمت کرده اند و حالاً پیر

شده اند مثل میرزا اسحق خان که اغلب
آقایان هم او را می شناسند و تمام عمر خود
را در راه خدمت بدولت با کمال راستی
سرف کرده و حالاً پیر و معمر شده البته
باید حتماً باو حقوق تقاعد داده شود و
امثال او زیاد هستند مثل معتمد الممالک و
فیره ولی اشخاص دیگری هم در این کتابچه
اسم برده شده که بنام تقاعد شهریه می گیرند
و دولتهای گذشته درباره آنها يك نظریاتی
داشته و چون خواسته اند بهانه داشته باشند
که بآنها شهریه بدهند این اسم را روی
آن گذاشته اند و عقیده بنده این است لفظ
حقوق تقاعد بی مورد و درباره آنها اعمال
می شود و باید گفت به آنها شهریه داده
میشود بهر جهت اینها باهم مخلوط شده همین
طور در وزارتخانها اشخاصی هستند که بنام
حقوق تقاعد شهریه می گیرند و بعضی از
آن ها حقیقتاً مستحق گرفتار هستند

ولی بعضی ها استحقاق ندارند و چون اینها
باهم مخلوط شده بود کمیسیون پیشنهاد کرد
اشخاصی که بنام حقوق تقاعد شهریه می
گیرند از این کتابچه خارج و حقوق آنها
در جزو بودجه همان وزارت خانها بیکه در
آنجا سابقه دارند منظور شود و ضمناً
کمیسیون در نظر داشت که این مواد شامل
حال آنها هم بشود زیرا اشخاصیکه حقوق
تقاعد می گیرند نسبت بحقوق آنها هنوز
میزان صحیحی اتخاذ نشده و بطور مختلف
حقوق به آنها داده شده است

مثلاً يك اشخاصی هستند در صورتیکه
در آخر مدت چهل یا پنجاه تومان حقوق
داشته اند حالاً بتومان حقوق تقاعد می
گیرند و این منطق نیست و نمیتوان تصدیق
کرد آن حقوق تقاعدی است و علی ای حال
چون يك میزان ثابتی نسبت بحقوق این
اشخاص در نظر گرفته شده و چون بعضی از
آنها از روی يك نظریات خصوصی بنام
حقوق تقاعد شهریه می گرفته اند لذا کمیسیون
در نظر گرفت موادی که راجع بشهریه از
مجلس می گذرد باید شامل حال عموم
شهریه بگیرها باشد اهم از اینکه از ادارات
شهریه بگیرند یا جزء کتابچه شهریه اسامی
آنها نوشته شده و شهریه می گیرند و يك
نظر کمیسیون هم این بود که چون اشخاصی
در جزو شهریه بگیرها هستند که حقیقتاً مستحق
و پیرشانند و مجلس مجبور است به جهت خاطر
آنها هم شده زود تر قانون استخدام را
بگذرانند و چون يكی دو جلسه دیگر شور و اول
آن بیشتر مذاکره لازم ندارد و شور دوم آن هم
چندان معطلی ندارد و شاید در ظرف دو
هفته دیگر از مجلس بگذرد و بهر جهت
ده یا نوزده روز یا يك ماه دیگر چندان اهمیت
ندارد که ما برای این مدت راجع بمتقاعدین
معتقد يك اصلی شویم و هیچ دلیل هم نمیتوان
برای آن اقامه کرد

بنابراین نظر کمیسیون این بود که تا
گذشتن قانون استخدام کلیه موادی که راجع
بشهریه از مجلس می گذرد بایستی شامل حال
عموم شهریه بگیرها باشد و چون قدری عبارت
این لایحه درم نوشته شده بود این بود
که توضیح عرض کردم

نصرت الدوله مخبر کمیسیون بودجه -
بنده خیلی تعجب میکنم از اظهارات آقای
حاج شیخ اسدالله بجهت اینکه ایشان که
عضو کمیسیون هستند در کمیسیون هم مخالف
بودند ولی در مقابل اکثریت مغلوب شدند
و این نظر فقط نظریه انفرایشان که مخالف
بودند میباشد

محمدهاشم میرزا - نظر ایشان تنها نیست
بنده هم با عقیده ایشان موافق بودم

مخبر - صحیح است شما هم نسبت
بعقیده ایشان رای دادید باز هم عرض میکنم
کمیسیون کاملاً سعی در حفظ اصول می نمایند
پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا که قابل
توجه شد از نقطه نظر حفظ اصول بود چون
حقوق تقاعد را با شهریه مرادق کردن
خلاف حفظ اصول است شما می خواهید
بگوئید که ما متقاعد واقعی نداریم بسیار خوب
منهم حرفی ندارم کمیسیون بودجه هم این
ماده را باین ترتیب نوشته که اعضاء متقاعد
وزارتخانها که حقوق آنها جزو کتابچه
شهریه نماداد شده باید از آنجا خارج و در
جزو بودجه خود وزارتخانها پیشنهاد و مورد
تصویب شود چرا نوشته مورد تصویب
شود

برای این که مثلاً وقتی وزارت خارجه بودجه
وزارت خارجه را بمجلس فرستاد و صورت
متقاعدین وزارت خانهاش را جزو بودجه
اسم برده بود و آنوقت آقایان در آن
کاملاً مذاکره می نمایند اگر دیدند فلان
شخص که حقوق تقاعد میگیرند مثلاً دو سال
بیشتر خدمت نکرده یا اینکه آخرین حقوقش
صد تومان بوده و حالاً سیصد تومان حقوق
تقاعد می گیرد

البته روشن میکنند ولی چون عقیده
مجلس و کمیسیون مجلس بحفظ اصول است
مخلوط کردن شهریه و حقوق تقاعد حقیقتاً
در يك مجلس قانون گذار و در يك لایحه
قانونی خلاف حفظ اصول است و نباید
حقوق تقاعد بگیرد و شهریه بگیر را هم
دوش کنیم

بعلاوه بودجه وزارت خانها مثل شهریه
نیست که بکمر تبه بطور کلی تصویب شود
جزء آن بمجلس می آید و مجلس در
آن رسیدگی خواهد کرد اگر مستحق
گرفتن حقوق تقاعد بودند تصویب و الا
خواهیم کرد

این بود عقیده کمیسیون و باین ملاحظه
این ماده را پیشنهاد و بمجلس تقدیم نمود

و اگر آقایان موافقت فرمایند این ماده
تصویب شود نتیجه اش این می شود که وزارت
خانها می که هنوز بودجه آنها بمجلس نیامده
حقوق اعضائی را که حقوق تقاعدی دارند
از کتابچه شهریه خارج و در لیست متقاعدین
خودشان بمجلس بفرستند اگر کمیسیون
آنها را تصدیق کرد یعنی خدمت آن ها
با گرفتن حقوق تقاعد تصدیق کرد تصویب و
بمجلس تقدیم میکنند و پس از تصویب بمجلس
تمام آن حقوق را بدون اینکه مر بوط بشهریه
ها باشد بامواد قانون شهریه درباره آنها
شامل شود دریافت خواهند داشت تا اینکه
قانون استخدام از مجلس بگذرد و وقتی که
قانون استخدام گذشت شامل همه خواهد
بود این بود نظریه کمیسیون و باین
نظریه این پیشنهاد تقدیم مجلس می شود

رئیس - آقای حاج میرزا محمد علی
دولت آبادی

(اجازه)

حاج میرزا علی محمد - اولاً بنده
موافقم با فرمایش آقای حاج شیخ اسدالله که
فرمودند بایستی این قانون شامل تمام اشخاصی
باشد که بعنوان تقاعد چیزی دریافت می نمایند
و نظر بنده هم این است که این عبارتی که
در اینجا نوشته شده از باب حقوقی را که بعنوان
تقاعد حقوق دریافت می نمایند از این کتابچه
خارج میکنند و جزو وزارت خانها می کنند
باین معنی آن نظریه را

که کمیسیون نسبت بحقوق متقاعدین داشته
است نسخ می کند و بنده با این مسئله
مخالفم

ثانیاً تذکر میدهم اعضاء و مخبر
محترم کمیسیون بودجه را که تقریباً صدی